

Tukes-ohje 4/2015

Kartingin turvallisuuden edistäminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

tukes

Sisältöalue Kartingin turvallisuuden edistäminen
Kohderyhmät Toiminnanharjoittajat, viranomaiset, muut tahot
Julkaistu Ohje on julkaistu 17.3.2015 ja päivitetty 18.10.2017
Korvaa ohjeen Kuluttajaviraston ohjeet kartingin turvallisuuden edistämiseksi (3/2003)

KARTINGIN TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Johdanto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (jäljempänä Tukes) on laatinut tämän ohjeen kartingin turvallisuuden edistämiseksi. Ohjeessa annetaan tietoa kyseisiin kuluttajapalveluihin liittyvästä keskeisestä lainsäädännöstä, kuten kuluttajaturvallisuuslaista (920/2011, jäljempänä KuTuL), valtioneuvoston asetuksesta eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011, jäljempänä turvallisuusasiakirja-asetus) sekä valtioneuvoston asetuksesta kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004, jäljempänä tietojenantoasetus). Ohje pohjautuu Kuluttajaviraston ohjeisiin 3/2003 kartingin turvallisuuden edistämisestä. Tämä ohje korvaa kyseiset aikaisemmat ohjeet.

Vuoden 2012 alusta voimaan tulleen KuTuL:n mukaan kuluttajapalvelusta ei saa aiheutua vaaraa. Lain 11 §:n mukaan kuluttajapalvelun vaarallisuutta arvioitaessa huomiota voidaan kiinnittää muun muassa valvontaviranomaisen ohjeisiin ja suosituksiin. Valvontaviranomainen voi käyttää tätä ohjetta kartingin vaatimustenmukaisuuden arvioinnin apuna.

Ohjeen tarkoituksena on lisätä kartingin turvallisuutta ja tehostaa KuTuL:n mukaista turvallisuuden valvontaa sekä ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja tapaturmia. Ohje on kohdistettu erityisesti toiminnanharjoittajille ja KuTuL:n mukaisille valvontaviranomaisille. Myös muut erityisviranomaiset ja tahot voivat käyttää ohjetta apunaan.

Ohje sisältää suoria lainauksia velvoittavasta lainsäädännöstä. Suorat lainaukset lainsäädännöstä esitetään kursivilla. Viranomaisohje ei ole oikeudelliselta luonteeltaan lainsäädännön tavoin sitova. Se kuvastaa Tukesin näkemystä siitä, miten kuluttajaturvallisuuslainsäädännön vaatimukset voidaan täyttää. Ohjeessa esitetyt näkemykset tarjoavat toiminnanharjoittajalle esimerkkejä ja vaihtoehtoja toimia turvallisesti. Toiminnanharjoittajan on mahdollista täyttää lainsäädännön vaatimukset myös muilla tavoin.

Lisätietoja

Toiminnanharjoittajan tulee tapauskohtaisesti harkita, miten ohje soveltuu yksittäistapauksessa omaan toimintaan. Kuluttajaturvallisuuslainsäädännön mukaan toiminnanharjoittaja vastaa aina toiminnan turvallisuudesta. Vastuu toiminnan vaatimustenmukaisuudesta on siten toiminnanharjoittajalla.

Kartingin turvallisuus on osa palvelun laatua. Turvallisuus lisää myös asiakastytyvääisyyttä.

Tämä ohje on tulostettavissa Tukesin verkkosivuilla **www.tukes.fi**. Ohjeeseen liittyvää lainsäädäntöä löytyy osoitteesta www.tukes.fi.

Pääjohtaja

Kimmo Peltonen

Johtaja

Tuiri Kerttula

Sisältö

Johdanto.....	1
Lisätietoja	2
1 Ohjeen soveltaminen	4
2 Peruskäsitteet.....	4
3 Kartingradan kokonaisturvallisuus ja toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuus	7
4 Turvallisuusasiakirja	8
4.1 Yleistä	8
4.2 Sisältö	10
4.3 Turvallisuussuunnitelma.....	11
4.4 Riskien arviointi	11
4.5 Velvollisuus ilmoittaa viranomaisille vaaran aiheutumisesta	12
4.6 Onnettomuuskirjanpito	13
4.7 Turvallisuusasiakirjan läpikäyminen ja kertaaminen henkilökunnan kanssa	13
5 Radan, kartin sekä tilojen turvallisuus.....	14
5.1 Yleistä	14
5.2 Rata.....	14
5.3 Kart	16
5.4 Rakennusten ja rakenteiden yleinen turvallisuus ja ympäristö	19
6 Asiakkaat	20
6.1 Asiakkaille annettavat tiedot ja heidän opastus	20
6.2 Palvelusta ennakoon ja sen aikana annettavat tiedot.....	21
6.3 Henkilönsuojaimet ja muu ajajan suojavaarustus.....	22
7 Henkilökunta	24
7.1 Henkilökunnalle asetettavat perusvaatimukset.....	24
7.2 Henkilökunnan ensiapu- ja pelastusvalmius	25
7.3 Henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuuskoulutus.....	25
8 Hätätilannevalmius.....	26
8.1 Ensiapu- ja pelastusvalmius.....	26
8.2 Ensiapu- ja pelastusvälineet	27
8.3 Evakuointivalmius.....	27
9 Luvat, ilmoitukset ja vakuutukset.....	28
10 Omavalvonnan määräaikaistarkastukset ja käyttötarkkailu	29
11 Kuluttajaturvallisuuslain mukainen valvonta	30
12 Lakeja, ohjeita ja suosituksia	30
12.1 Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö	30
12.2 Muita lakeja, asetuksia ja määräyksiä	30
12.3 Kartingratoihin liittyvää materiaalia (muutamia esimerkkejä)	31
13 Standardit	31
Liite 1	33
Liite 2	36
Liite 3	37
Liite 4	38
Liite 5	39

1 Ohjeen soveltaminen

Tätä ohjetta sovelletaan sisä- ja ulkokartingin turvallisuuden edistämiseksi ja arvioimiseksi KuTuL:n soveltamisalalla. KuTuL:a sovelletaan kaikkiin kuluttajapalveluihin, ellei niiden turvallisuudesta ole säädetty erityissääöksin, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa kuin KuTuL:ssa.

KuTuL:n soveltamisalan ulkopuolelle jäävät sellaiset kuluttajapalvelut, joita tarjoavat luonnolliset henkilöt muussa kuin elinkeinotoiminnassa. KuTuL:a ei myöskään sovelleta sellaisiin kuluttajapalveluihin, joita yhdistykset tai yhteisöt tarjoavat vain omille jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. KuTuL:n soveltamisalasta, määritelmistä sekä toissijaisuudesta ja täydentävyydestä säädetään lain 2–4 ja 18 §:ssä.

Ohjetta sovelletaan sekä sisä- että ulkokartingradalla tapahtuvaan toimintaan. Ohjetta voidaan soveltuvin osin soveltaa myös esimerkiksi minimoottoripyöräilyyn, crosskartingiin, driftingiin, drag racingiin sekä muihin vastaaviin lajeihin, jotka tapahtuvat karting- tai sen kaltaisilla radoilla.

Ohjetta sovelletaan erilaisiin kuluttajille tarjottaviin kilpailuihin sekä joukkoliikuntatapahtumiin. Ammattimaisissa kilpailutapahtumissa ohjetta sovelletaan kilpailujen katsojien ja tapahtuman välittömässä läheisyydessä olevien turvallisuuden varmistamiseksi. Ohjetta voidaan soveltuvin osin käyttää näiden tapahtumien turvallisuuden suunnittelussa ja arvioinnissa. Muihin kartingratojen yhteydessä tarjottaviin kuluttajapalveluihin (esim. polkuautot lapsille) voidaan soveltaa Tukesin ohjetta ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämisestä.

2 Peruskäsitteet

Ajosäännöt: Toiminnanharjoittajan antamat säännöt, jotka koskevat ajosuoritusta.

Huoltosuunnitelma ja -päiväkirja: Asiakirja, jossa esitetään määräaikaishuoltoa ja -tarkastusta vaativat kohteet, kuten tilat, koneet, laitteet ja muut välineet. Huoltosuunnitelmaan kirjataan huoltojen ja tarkastusten ajankohdat. Huoltopäiväkirjassa dokumentoidaan mitä on tehty, milloin ja kenen toimesta. Huoltosuunnitelma ja -päiväkirja ovat keskeinen osa omavalvontaa.

Hyväksyttävä riski: Kartingradalla ajamiseen liittyy aina vaaroja ja mahdollisuus loukkaantua (esim. törmäminen toiseen karttiin). Riski on hyväksyttävä, jos kartingradalla on toteutettu tilanteeseen nähden tarkoituksenmukaiset toimet vaarojen poistamiseksi.

Ilmoitusvelvollisuus vaarallisesta kuluttajapalvelusta: Toiminnanharjoittajaa koskeva ilmoitusvelvollisuus valvontaviranomaiselle, jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa, että hänen tarjoamansa palvelu aiheuttaa vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle (esim. on tapahtunut onnettomuus tai vakava läheltä piti -tilanne). Ilmoitusvelvollisuudesta säädetään KuTuL 8 §:ssä. Velvollisuus koskee kaikkia toiminnanharjoittajia, palvelutyyppistä riippumatta.

Kart: Nelipyöräinen moottoroitu laite, jolla ajetaan kartingradalla.

Kuluttajapalvelu: *Palvelu, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen* (KuTuL 3 § 1 mom. 2. kohta). Kuluttajapalvelu voi olla kuluttajalle maksullinen tai maksuton.

Käyttöpäiväkirja: Päiväkirja (esim. kalenteri), johon merkitään päivittäin muun muassa kävijöiden määrä, laitehäiriöt ja erikoistapahtumat. Käyttöpäiväkirjan täyttäminen on toiminnanharjoittajan päivittäistä omavalvontaa.

Läheltä piti -tilanne: Odottamaton tapahtuma, josta olisi voinut seurata onnettomuus. Tilanteeseen liittyvät eri tekijät ovat aiheuttaneet vaaran, mutta henkilö- ja omaisuusvahingoilta on välttytty.

Merkinantojärjestelmä: Tarkoitettu informoimaan radalla ajajia vaaroista (esim. radalle pysähtyneestä kartista), ohituskiellosta sekä ajon päättymisestä.

Omavalvonta: Omavalvonta kuuluu toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuuteen. Se on toiminnanharjoittajan itse suorittamaa palveluun kohdistuvaa valvontaa ja osa toiminnanharjoittajan turvallisuusjohtamis- ja laatujärjestelmää. Omavalvonnan tarkoituksena on tunnistaa ja hallita toimintaan liittyviä riskejä sekä varmistaa palvelun turvallisuus. Kartingradan omavalvontaan kuuluvat turvallisuusasiakirja, onnettomuuskirjanpito, määräaikaistarkastukset (huoltosuunnitelman mukaan), käyttötarkkailu (käyttöpäiväkirja), osallistujien ohjeistus sekä ilmoittaminen vaarallisesta kuluttajapalvelusta viranomaiselle.

Onnettomuuskirjanpito: Onnettomuuskirjanpito on keskeinen osa turvallisuusasiakirjaa ja omavalvontaa sekä hyvä apuväline riskinarvioinnissa. Onnettomuuskirjanpito sisältää sekä asiakkaille että henkilökunnalle tapahtuneet onnettomuudet ja vakavat läheltä piti -tilanteet. Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden kirjaaminen, syiden tutkinta ja analysointi antaa pohjaa riskien arvioinnille sekä turvallisuusjärjestelmän ja -toiminnan kehittämiselle.

Palvelun tarjoaja: Luonnollinen henkilö taikka julkinen tai yksityinen oikeushenkilö, *joka suorittaa, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää kuluttajapalveluja* (KuTuL 3 § 1 mom. 4-kohta). Palvelun tarjoaja vastaa palvelun tuottamisesta kyseisessä kohteessa ja voi olla esimerkiksi yksityinen henkilö, yritys, kunta, rekisteröity yhdistys tai seurakunta. Palvelun tarjoajasta voidaan käyttää myös nimitystä toiminnanharjoittaja. *Palvelun tarjoajalla ei kuitenkaan tarkoiteta luonnollista henkilöä, joka ... tarjoaa palvelua ... muussa kuin elinkeinotoiminnassa eikä yhdistystä tai muuta yhteisöä siltä osin kuin se tarjoaa palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.* (KuTuL 3 § 2 ja 3 mom.)

Palvelun välittäjä: Palvelun välittäjänä pidetään tahoa, joka tarjoaa kuluttajille esimerkiksi useiden eri palvelun tarjoajien tuottamista aktiviteeteista koottuja paketteja. Palvelun välittäjän vastuulla on varmistaa, että alihankkijoiden toteuttama palvelukokonaisuus on turvallinen. Välittäjä ei ole velvollinen laatimaan KuTuL 7 §:n mukaista turvallisuusasiakirjaa, ellei se itse tuota 7 §:ssä mainittua palvelua. Välittäjän on kuitenkin varmistettava, että alihankkijat noudattavat lainsäädännön vaatimuksia. Välittäjä voi olla esimerkiksi matkailupaketin kokoava matkatoimisto tai hotelli.

Pelastussuunnitelma: Pelastustoimen lainsäädännön [pelastuslaki (379/2011) 15 ja 16 § sekä pelastustoimi-asetus (407/2011) 1, 2 ja 3 §] edellyttämä pelastussuunnitelma. Kuluttajaturvallisuuslainsäädännön edellyttämä turvallisuusasiakirja voidaan yhdistää pelastussuunnitelmaan, jos se on tarkoituksenmukaista. Yhdistetyn asiakirjan on täytettävä molempien lainsäädäntöjen vaatimukset.

Rakenteellinen huippunopeus: Nopeus, joka kartilla voidaan rakenteensa puolesta enintään saavuttaa.

Riski: Riski koostuu tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden tulosta. Riski on sitä suurempi, mitä suurempi on onnettomuuden tapahtumistodennäköisyys ja mitä vakavammat tapahtuneen onnettomuuden aiheuttamat seurausvaikutukset ovat (HE 99/2010 vp).

Riskien arviointi: Riskinarvioinnissa arvioidaan epäsuotuisan tapahtuman esiintymistodennäköisyys ja sen seurausten vakavuusaste (HE 99/2010 vp). Riskien arviointi on osa KuTuL 5 §:n mukaista toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuutta. *Riskinarvioinnilla* tarkoitetaan *vaarojen tunnistamista sekä riskien suuruuden määrittämistä ja niiden merkityksen arvioimista turvallisuudelle* (KuTuL 3 § 1 mom. 6-kohta). Riskien arviointi on laaja-alaista ja järjestelmällistä vaarojen, terveyshaittojen ja muiden epäsuotuisien tapahtumien tunnistamista sekä riskien suuruuden määrittämistä ja niiden merkityksen arvioimista turvallisuudelle, terveydelle ja omaisuudelle.

Sisäkatingrata: Kartilla ajamista varten suunniteltu ja rakennettu, selkeästi rajattu, pääsääntöisesti katettu rata.

Suojavalli: Tarkoitettu vaimentamaan kartin mahdollista törmäystä rakennukseen, muihin kiinteisiin rakenteisiin, esteisiin tai esineisiin sekä ehkäisemään törmäämistä henkilöihin. Suojavalli vähentää loukkaantumisriskiä ja merkitsee rataa.

Toiminnanharjoittaja: *toiminnanharjoittajalla* tarkoitetaan kuluttajaturvallisuuslaissa *tavaran luovuttajaa ja palvelun tarjoajaa*. (KuTuL 3 § 1 mom. 5-kohta)

Turvallisuus: Kuluttajapalvelu ei saa olla KuTuL 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla vaarallinen kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. Katingradasta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa ajoon osallistuvalla eikä sen vaikutuspiirissä oleville muille henkilöille, kuten sivullisille ja ohikulkijoille. Toiminta on turvallista, jos siihen liittyvät riskit ovat hyväksyttävissä. Turvallisuudella tarkoitetaan kokonaisvaltaista fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta siten, ettei kenellekään aiheudu loukkaantumisen, sairastumisen tai vammautumisen vaaraa.

Turvallisuusasiakirja: KuTuL 7 §:ssä veloitetaan 7 §:ssä mainitut toiminnanharjoittajat laatimaan kirjallinen turvallisuusasiakirja (suositeltavaa myös muille toiminnanharjoittajille). Turvallisuusasiakirja on toiminnanharjoittajan työkalu palveluun liittyvien turvallisuusasioiden järjestämisessä ja kirjaamisessa sekä keskeinen osa omavalvontaa. Turvallisuusasiakirjan tulee sisältää *suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville* (KuTuL 7 § 1 mom.). Turvallisuusasiakirjan sisällöstä on säädetty tarkemmin turvallisuusasiakirja-asetuksessa (1110/2011).

Turvallisuussuunnitelma: Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa turvallisuussuunnitelmalla tarkoitetaan toiminnanharjoittajan laatimia ohjeita yksittäisten toimintojen ja suorituspaikkojen turvalliseen toimintaan. Turvallisuussuunnitelmat on sisällytettävä turvallisuusasiakirjaan.

Ulkokatingrata: Kartilla ajamista varten suunniteltu, selkeästi rajattu rata, joka ei ole katettu. Yleensä AKK – Motorsport ry:n, Suomen Moottoriliiton tai vastaavan lajiliiton tarkastama rata, jossa on suoja- ja välialueet.

Vaara: Vaara ja riski ovat eri asioita. Kuluttajapalveluissa vaara koostuu kuluttajan tai kuluttajaan rinnastettavan henkilön taikka palvelun vaikutuspiirissä olevan muun henkilön terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvista

tekijöistä. Vaaran suuruus eli mahdollisen onnettomuuden seurausvaikutukset ovat riippuvaisia muun muassa siitä, kuinka paljon ihmisiä tai omaisuutta on vaarassa onnettomuuden tapahtuessa ja miten vakavia seuraukset ovat (HE 99/2010 vp). Kuluttajaturvallisuuslaissa terveydelle ja omaisuudelle vaarallisena pidettäviä tekijöitä on esitetty lain 10 §:ssä.

Vapaa-alue: Ajoradalla kartissa istuvan ajajan ja kiinteiden rakenteiden välinen tila (suojavaalleja lukuun ottamatta).

Varikko: Alue, jossa karteja huolletaan, josta lähdetään liikkeelle ja jonne pysähdytään ajon päätyttyä.

3 Kartingradan kokonaisturvallisuus ja toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuus

Kartingrata ei saa olla KuTuL 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla vaarallinen kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. *Terveydelle vaarallisena pidetään ... kuluttajapalvelua, joka suorittamistapaansa liittyvän vian tai puutteellisuuden tai palvelussa käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevan vian tai puutteellisuuden taikka palvelusta annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle* (KuTuL 10 § 1 mom. 2-kohta). *Omaisuu-delle vaarallisena pidetään ... kuluttajapalvelua, joka voi edellä mainittujen seikkojen vuoksi vahingoittaa omaisuutta* (KuTuL 10 § 2 mom.).

Toiminnanharjoittajan on tunnettava palvelunsa ja hänellä tulee olla riittävä koulutus, kokemus ja osaaminen kartingin järjestämiseksi turvallisesti. KuTuL 5 §:ssä säädetty huolellisuusvelvollisuus koskee kaikkia toiminnanharjoittajia. Toiminnanharjoittaja vastaa aina kartingradan ja sen käytön turvallisuudesta. Hänellä on velvollisuus estää tai keskeyttää radan tai sen osan käyttö, jos siitä aiheutuu vaaraa kuluttajan turvallisuudelle.

Toiminnanharjoittajan on varauduttava riskeihin toimintansa luonteen ja laajuuden edellyttämällä tavalla. Lain mukaan *toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle* (KuTuL 5 §). Lisäksi huolellisuusvelvollisuuteen kuuluu, että *toiminnanharjoittajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta, ja hänen on arvioitava niihin liittyvät riskit* (KuTuL 5 §).

Kartingradan on oltava kulloinenkin asiakasryhmä (esim. lapset ja nuoret) ja ajajien lukumäärä huomioon ottaen joka hetki turvallisesti käytettävissä ja valvottavissa. Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan toiminnanharjoittajan on etukäteen arvioitava kartingradalle yhtäaikaaisesti osallistuvien asiakkaiden enimmäismäärä. Suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä eri olosuhteissa on merkittävä turvallisuusasiakirjaan.

Toiminnanharjoittajan on myös etukäteen selvitettävä turvallisuuden kannalta tarpeelliset ikä-, kunto-, kokemus- tai muut vaatimukset ja rajoitukset (esim. ikä- ja pituusrajoitus), jotka merkitään turvallisuusasiakirjaan. Esimerkiksi ajajien pituusrajoitus tulee määritellä kartin rakenteen perusteella. Aikuisille tarkoitettujen karttien osalta ajajien alaikärajaksi suositellaan 13 vuotta.

Kartingradalle on lisäksi määriteltävä olosuhterajoitukset (esim. ulkokartingradan käytön kieltäminen sateen aiheuttaman liukkauden tai huonojen valaistusolosuhteiden johdosta). Toiminnanharjoittajalla tulee myös olla

selkeät toimintaohjeet sen varalle, että olosuhteet muuttuvat radan käytön aikana (esim. alkaa sataa). Olosuhderajoitukset ja toimintaohjeet olosuhteiden muuttuessa tulee merkitä turvallisuusasiakirjaan ja niiden tulee olla koko henkilökunnan tiedossa. Jos toiminta ei ole turvallista, ei palvelua tule tarjota.

Huolellisuusvelvollisuuteen sisältyy velvollisuus varmistua kartingissa käytettävien tilojen, rakenteiden, rakennusten, laitteiden, koneiden, reittien, varusteiden, henkilönsuojainten ja muun tarpeiston turvallisuudesta. Suorituksen aikana osallistujien ja henkilökunnan tulee käyttää tarvittavia ja hyväksytyjä turvallisuusvarusteita ja henkilönsuojaimia. Ennen toiminnan aloittamista toiminnanharjoittajan on varmistettava, että osallistujilla on toiminnan edellyttämät suojaimet sekä asianmukainen varustus ja vaatetus.

Kartingradan ollessa käytössä toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti valvottava radan turvallisuutta päivittäin. Hyvänä menettelynä pidetään, että varikkohenkilökunta joka päivä ennen radan avaamista tarkastaa radan puhtauden ja turvallisuuden. Samalla on syytä tarkastaa ajohaalareiden, kypärien, niskatyynyjen ja ajokenkien kunto sekä puhtaiden huppujen ja ajokäsineiden saatavuus. Varikkohenkilökunnan on lisäksi syytä tarkistaa karttien tekninen kunto (esim. laakerit, hallintalaitteet, penkin kiinnitys, jarrut ja renkaiden kunto) päivittäin ennen radan avaamista ja tarvittaessa myös päivän aikana. Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että asianmukaiset tarkastukset on tehty.

Toiminnanharjoittajan tulee huolellisuusvelvollisuuden mukaisesti ja osana riskien arviointia määrittää selkeä raja päihteiden käytön suhteen. Palveluntarjoamisen osalta suositellaan nollatoleranssia, koska päihteiden vaikutuksen alaisena ajaminen kartingradalla lisää onnettomuusvaaraa. Jos päihtyneenä ajaminen on kokonaan kiellettyä, siitä tulee ilmoittaa selkeästi esimerkiksi osallistumismaksun yhteydessä ja etukäteen jaettavissa ennakkotiedoissa. Päihteiden käytöstä on hyvä mainita myös sopimusehdoissa, jotta asia ei tule osallistujille yllätyksenä. Rikoslain (39/1889, jäljempänä RL) rangaistussäännökset liikennerikoksista koskevat myös kartingia. Kartin ajamiseen päihtyneenä tai luovuttamiseen päihtyneelle soveltuvat säännökset rattijuopumuksesta (RL 23 luku 3 §), törkeästä rattijuopumuksesta (RL 23 luku 4 §) sekä kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle (RL 23 luku 8 §).

Huolellisuusvelvollisuus koskee myös kartingpalveluiden välittäjiä. Heillä on velvollisuus varmistaa, että välitettävät kuluttajapalvelut ovat turvallisia ja että alihankkijat noudattavat lainsäädännön vaatimuksia.

4 Turvallisuusasiakirja

4.1 Yleistä

Toiminnanharjoittaja, joka tarjoaa Kuluttajaturvallisuuslain 7 §:ssä mainittua palvelua, on velvollinen laatimaan toimintaansa koskevan kirjallisen turvallisuusasiakirjan. Turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus on sillä toiminnanharjoittajalla, joka toteuttaa tai suorittaa kyseisen palvelun. Turvallisuusasiakirja täytyy olla laadittuna ennen palvelun tarjoamisen aloittamista.

Kirjallisen turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus koskee myös sellaisia toiminnanharjoittajia, jotka ovat aloittaneet palvelun tarjoamisen ennen KuTuL:n voimaantuloa. Näistä palveluista on tullut olla laadittuna turvallisuusasiakirja 1.7.2012 mennessä.

Turvallisuusasiakirjan tarkoituksena on olla yksinkertainen ja helppokäyttöinen väline ohjaamaan toiminnanharjoittajaa turvallisuusnäkökohtien huomioon ottamisessa käytännön toiminnassa. Turvallisuusasiakirjan tulee sisältää *suunnitelma vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville* (KuTuL 7 § 1 mom.). *Turvallisuusasiakirjassa on otettava huomioon palvelun luonne ja toiminnan laajuus*(KuTuL 7 § 4 mom.). Turvallisuusasiakirjan sisällöstä on säädetty tarkemmin turvallisuusasiakirja-asetuksessa.

Kunkin toiminnanharjoittajan tulee tehdä turvallisuusasiakirjasta omaan toimintaansa ja toimintaympäristöönsä sopiva. Turvallisuusasiakirjaan sisällytetään vain sellaiset asiat, joita kyseessä oleva toiminta edellyttää. Asiakirjan laajuus mitoitetaan tarjottavien palveluiden mukaan. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen apuna turvallisuusasiakirjan laadinnassa on mahdollista, jos asiakirjan laatiminen edellyttää jossain kohtaa erityisasiantuntijan näkemystä. Viime kädessä toiminnanharjoittaja tuntee itse parhaiten palvelunsa ja vastaa sekä palvelun turvallisuusjärjestelyistä että turvallisuusasiakirjan sisällöstä.

Turvallisuusasiakirjan tulee kattaa kartingtoiminta kokonaisuudessaan. *Palvelun tarjoaja, joka tarjoaa monenlaisia palveluja* (esim. useita aktiviteetteja kartingkeskuksen yhteydessä), *voi laatia palveluille yhteisen turvallisuusasiakirjan, jossa tarpeen mukaan esitetään palvelun turvallisuusasioihin liittyvät erityispiirteet* (KuTuL 7 § 3 mom.). Tällöin turvallisuusasiakirjan tulee sisältää eri palveluita tai useita paikkoja koskevat osiot ja niissä on tarpeen mukaan esitettävä kunkin palvelun tai paikan kannalta turvallisuuteen liittyvät asiat. Yhteinen turvallisuusasiakirja ei saa heikentää turvallisuussuunnittelun yksityiskohtaisuutta, tasoa, laatua, käytäntöön viemistä tai tietojen ajantasaisuutta verrattuna siihen, että kustakin palvelusta tai paikasta olisi laadittu oma turvallisuusasiakirja. Jos kartingpalvelu koostuu useammasta toiminnasta tai suorituspaikasta, tulisi turvallisuusasiakirjan liitteeksi laatia kirjalliset ohjeet (ns. turvallisuussuunnitelmat) yksittäisten toimintojen ja suorituspaikkojen osalta.

Jos samaa palvelua varten on muun lain nojalla laadittava pelastus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, ... turvallisuusasiakirjaa ei tarvitse laatia, vaan turvallisuusasiakirjassa selvitettäviä tietoja vastaavat tiedot voidaan koota muun lain nojalla laadittavaan suunnitelmaan (KuTuL 7 § 2 mom.). Esimerkiksi pelastustoimen lainsäädännössä edellytetään, että toiminnanharjoittaja laatii pelastussuunnitelman. Kattavasti laaditussa pelastussuunnitelmassa käsitellään monilta osin samoja asioita kuin turvallisuusasiakirjassa. Nämä turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat voi olla tarkoituksenmukaista yhdistää. Toiminnanharjoittajan on kuitenkin varmistuttava siitä, että turvallisuusasiakirja täyttää sille kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä asetetut vaatimukset myös silloin, kun se on yhdistetty muun lainsäädännön mukaiseen pelastus-, valmius- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Hyvänä menettelynä on kirjata tällaiseen yhdistettyyn asiakirjaan ylös kaikki säädökset, joiden vuoksi se on laadittu.

Turvallisuusasiakirja *on pidettävä ajan tasalla* (KuTuL 7 § 4 mom.), joten sitä on päivitettävä olosuhteissa tapahtuvien muutosten myötä. Päivittämistä vaativia muutoksia ovat muun muassa uudet suoritus- ja toimintapaikat sekä toimitilat, uudet laitteet ja koneet sekä toimintatapojen muutokset. *Turvallisuusasiakirja on näytettävä ja toimitettava valvontaviranomaiselle tämän sitä pyytäessä* (KuTuL 7 § 6 mom.).

4.2 Sisältö

Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan:

1 §

Turvallisuusasiakirja on laadittava siten, että se on riittävän kattava ja yksityiskohtainen ottaen huomioon toiminnan luonne ja laajuus.

2 §

Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä, jollei se ole erityisestä syystä kohteena olevan palvelun osalta tarpeellista:

- 1) palvelun tarjoajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot;
- 2) turvallisuusasioista vastaavat;
- 3) ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset;
- 4) toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi;
- 5) ohjeet erilaisia 3 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten;
- 6) palvelun tarjoamisessa mukana olevien turvallisuusasioihin liittyvä perehdyttäminen ja kouluttaminen sekä mahdolliset pätevyys- ja koulutusvaatimukset;
- 7) palvelussa käytettävät tilat, rakenteet, välineet, reitit, eläimet, henkilönsuojaimet ja muu tarpeisto sekä niitä ja niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset;
- 8) palvelun tarjoamiseen liittyvät olosuhderajoitukset;
- 9) palvelun suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä eri olosuhteissa sekä palveluun osallistuvien terveydentilaa, fyysistä kuntoa, kokemusta, koulutusta ja muita vastaavia seikkoja koskevat vaatimukset;
- 10) palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden kuin asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet;
- 11) miten erilaiset onnettomuus-, vaara-, ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä;
- 12) menettely kuluttajaturvallisuuslain 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi;
- 13) miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan palvelun tarjoamisessa mukana olevien tietoon;
- 14) mitä kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista annettussa valtioneuvoston asetuksessa (613/2004) säädettyjä tietoja annetaan palveluun osallistuville ja palvelun vaikutuspiirissä oleville ja miten nämä tiedot annetaan.

Turvallisuusasiakirjassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tai sen rakenteen tavanomaisesta poikkeava käyttö.

Turvallisuusasiakirjassa on kuitenkin aina selvitettävä ... ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset sekä ohjeet kyseisiä ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten (turvallisuusasiakirja-asetus 2 § 1 mom. 3. ja 5. kohta). Lisäksi turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ... toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi (2 § 1 mom. 4. kohta). Erilaisten hätätilanteiden varalle tulee siten olla kirjalliset toimintaohjeet.

Esimerkki turvallisuusasiakirjan sisällöstä ja siinä huomioitavista seikoista on liitteessä 1. Ohje turvallisuusasiakirjan laatimiseksi löytyy myös Tukesin verkkosivuilta osoitteesta www.tukes.fi.

4.3 Turvallisuussuunnitelma

Kartingpalvelun koostuessa useammasta toiminnasta tai suorituspaikasta tulisi turvallisuusasiakirjan liitteenä olla kirjalliset ohjeet (ns. turvallisuussuunnitelmat) yksittäisten toimintojen ja suorituspaikkojen osalta.

Turvallisuussuunnitelmassa tulisi esittää jokaisen toiminnan ja suorituspaikan osalta soveltuvilta osin:

- 1) Toiminnan ja suorituspaikan kuvaus.
- 2) Toiminnan turvallisuudesta vastaava henkilö ja hänen varahenkilönsä sekä heidän yhteystietonsa.
- 3) Ajo-ohjeet tai muut ohjeet suorituspaikalle saapumiseen (myös pelastus- ja sairaankuljetusyksiköiden kulureitit).
- 4) Toimintaan ja suorituspaikkaan liittyvät riskit.
- 5) Riskien hallinta:
 - osallistujien enimmäismäärä suorituspaikalla,
 - toimintaan liittyvät rajoitukset (säättilä, muut olosuhteet, päihteet, osallistujien taidot, fyysiset ominaisuudet jne.),
 - ohjaajien pätevyysvaatimukset,
 - ohjaajien toiminta ennen ohjelman alkua (esim. suorituspaikan turvallisuuden ja varusteiden, mm. ensiapuvälineiden sekä hälytysyhteyden varmistaminen),
 - osallistujien perehdyttäminen ja opastaminen toimintaan,
 - käytettävät varusteet (esim. henkilönsuojaimet sekä muut turvallisuusvälineet),
 - koneet ja laitteet (esim. turvallisuusvaatimusten täyttäminen),
 - erityisvarusteet,
 - paloturvallisuus (esim. palovaroittimet, tulen käsittely ja materiaalien paloturvallisuus).
- 6) Toimintaohjeet fyysisen vamman aiheutuessa asiakkaalle tai työntekijälle.
- 7) Toimintaohjeet muissa onnettomuus- ja vahinkotilanteissa (esim. tulipalo ja häikämyrkytys).
- 8) Yleisiä toimintaohjeita (esim. tulen käsittely ja metsäpalovaroitukset).
- 9) Toimintaohjeet tapaturman tai onnettomuuden jälkeen:
 - raportointi (esim. onnettomuuskirjapito),
 - tapahtumasta tiedottaminen (esim. tiedotuksesta vastaava henkilö ja toimintatapa),
 - KuTuL 8 §:n mukaisen ilmoituksen tekeminen Tukesille tai muun ilmoituksen tekeminen toimivaltaiselle viranomaiselle kuten poliisille,
 - jälkihoito (esim. loukkaantuneen kuljetus ja mahdollinen kriisiapu).
- 10) Muut mahdolliset huomioitavat asiat.

4.4 Riskien arviointi

Kattava riskinarviointi on turvallisuussuunnittelun lähtökohta. Se edellyttää toimintaan liittyvien vaarojen tunnistamista ja suunnitelmaa riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Kirjallinen riskien arviointi tulee sisällyttää turvallisuusasiakirjaan.

Toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti tunnettava ja arvioitava kartingrataan liittyvät riskit ja varauduttava niihin (esim. mitä vaaroja ajamiseen ja varikolle siirtymiseen liittyy ja miten vaara voi-

daan poistaa). Riskien arvioinnissa voidaan käyttää apuna KuTuL 11 §:ssä lueteltuja kuluttajapalvelun vaarallisuuden arvioinnissa käytettäviä perusteita (yhdenmukaistetut standardit, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, muut kansainväliset tai kansalliset standardit, Euroopan komission suositukset, valvontaviranomaisten ohjeet ja suositukset, käytännesäännöt sekä nykyinen tieto ja tekniikka).

Riskien arvioinnissa ja hallinnassa:

- tunnistetaan mitä vaaroja toimintaan liittyy, missä tilanteissa vaaroja voi esiintyä ja millaisia tapaturmia tai onnettomuuksia toiminnassa voi tapahtua (esim. moottorin sammuminen kesken ajon, törmäminen tai tulipalo),
- arvioidaan vaaran esiintymisen todennäköisyys (epätodennäköinen, mahdollinen tai todennäköinen) ja seuraus (vähäinen, haitallinen tai vakava, esim. mustelma, luun murtuminen tai pysyvä vamma/kuolema),
- toteutetaan toimenpiteet vaarojen poistamiseksi, riskien pienentämiseksi sekä tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi sekä
- varaudutaan mahdollisiin onnettomuustilanteisiin ja luodaan valmiudet toimia erilaisissa hätätilanteissa.

Riskien arvioinnin avulla voidaan suunnitelmallisesti ennaltaehkäistä mahdollisten tapaturmien ja onnettomuuksien syntymistä. Toiminnanharjoittajan itse suorittama riskien arviointi auttaa tunnistamaan toiminnan turvallisuuden kannalta merkitykselliset asiat ja kehittämään palvelun kokonaisturvallisuutta sekä turvallisuushakuista toimintatapaa.

4.5 Velvollisuus ilmoittaa viranomaisille vaaran aiheutumisesta

Kaikkia toiminnanharjoittajia koskee KuTuL 8 §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuus, jos palvelusta havaitaan aiheutuvan vaaraa. *Jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa ..., että ... kuluttajapalvelusta aiheutuu vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle* (esim. on tapahtunut onnettomuus, vakava vaaratilanne tai läheltä piti -tilanne), hänen on ilmoitettava tästä välittömästi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. *Toiminnanharjoittajan on samalla ilmoitettava, mihin vaaran poistamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin hän on jo ryhtynyt vaaran takia* (KuTuL 8 § 1 mom.).

Vaarasta ilmoittaminen on sekä toiminnanharjoittajien että valvontaviranomaisten etu. Ilmoitusten ja tapausraporttien perusteella valvontaviranomaiset saavat tietoa vaarallisista kuluttajapalveluista ja voivat varmistua, että toiminnanharjoittaja on tehnyt tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi. Lisäksi ilmoitusten ansiosta palveluiden turvallisuuden parantamiseen voidaan vaikuttaa muun muassa laatimalla alakohtaisia turvallisuusohjeita.

Lisäksi muissa säännöksissä asetetaan toiminnanharjoittajalle erilaisia ilmoitusvelvollisuuksia. Esimerkiksi lain työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006) mukaan työnantajan tulee ilmoittaa työntekijälle tapahtuneet vakavat onnettomuudet työsuojeluviranomaiselle ja poliisille.

4.6 Onnettomuuskirjanpito

Toiminnanharjoittajan on pidettävä onnettomuuskirjanpitoa, joka sisältää tapahtuneiden onnettomuuksien lisäksi vakavat läheltä piti -tilanteet. Onnettomuuskirjanpitoon kirjataan myös sellaiset tapahtuneet vaaratilanteet, joista ei tarvitse tehdä KuTuL 8 §:n mukaista ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Onnettomuuskirjanpito on osa turvallisuusasiakirjaa sekä toiminnanharjoittajan omavalvontaa.

Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan *turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ... miten erilaiset onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä* (turvallisuusasiakirja-asetus 2 § 1 mom. 11. kohta). Onnettomuuksien ja niiden syiden tutkinta ja analysointi antaa pohjaa riskien arvioinnille sekä kartingradan turvallisuusjärjestelmän ja -toiminnan kehittämiseksi.

Onnettomuuskirjanpito auttaa toiminnanharjoittajaa edistämään omaa liiketoimintaansa sekä helpottaa lisätietojen antamisessa, jos onnettomuutta täytyy selvittää jälkikäteen. Onnettomuuskirjanpidon kautta tiedot ovat myös tarvittaessa viranomaisten ja vakuutusyhtiöiden saatavilla. Viranomainen voi pyytää onnettomuuskirjanpidon nähtäväkseen muun muassa tarkastuksen yhteydessä.

Apuna onnettomuuksien dokumentoinnissa voidaan käyttää tapausilmoituslomaketta, johon merkitään sekä osallistujille että työntekijöille tapahtuneet onnettomuudet ja läheltä piti -tilanteet sekä niiden seuraukset. Toiminnanharjoittaja voi itse laatia tapausilmoituslomakkeen, johon merkitään muun muassa tietoja vahingoituneesta, itse vahinkoon liittyvät tiedot (aika, paikka ja vamman aiheuttaja), vamman laatu, tiedot vahingon tapahtumisesta ja syistä sekä tapahtuman jälkeiset parannus- ja korjaustoimenpiteet.

Toiminnanharjoittajan tulee ohjeistaa kaikkia palvelun tarjoamisessa mukana olevia pitämään kirjaa onnettomuuksista. Toiminnanharjoittajan tulee huolellisuusvelvollisuutensa nojalla seurata jatkuvasti turvallisuustilannetta kirjausten tai lomakkeiden tietojen perusteella ja ryhtyä toimenpiteisiin heti, jos siihen on aihetta. Oma-
valvonnassa on keskeistä seurata onnettomuuskirjanpitoa säännöllisesti ja havainnoida vaaranpaikkoja, joissa tapahtuu usein samantyyppisiä onnettomuuksia.

Esimerkki tapausilmoituslomakkeesta on liitteessä 5.

4.7 Turvallisuusasiakirjan läpikäyminen ja kertaaminen henkilökunnan kanssa

Palvelun tarjoajan on varmistauduttava siitä, että kaikki palvelun tarjoamisessa mukana olevat tuntevat turvallisuusasiakirjan sisällön (KuTuL 7 § 5 mom.). Turvallisuusasiakirja tulee käydä läpi jokaisen henkilökuntaan kuuluvan, myös mahdollisten sijaisten sekä kausi- ja vapaaehtoistyöntekijöiden, kanssa. On suositeltavaa, että jokainen henkilökuntaan kuuluva varmentaa turvallisuusasiakirjan sisällön ymmärtämisen päivätyllä allekirjoituksellaan.

Turvallisuusasiakirja tulee säilyttää helposti löydettävässä paikassa ja henkilökunnan on syytä tietää sen sijainti. *Tarvittaessa palvelun tarjoajan on järjestettävä palvelun tarjoamisessa mukana oleville koulutusta* (KuTuL 7 § 5 mom.). Huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti toiminnanharjoittajan tulee kerrata henkilökunnalle

turvallisuusasiakirjan sisältö säännöllisesti, jotta henkilökunta osaa sen mukaisen toiminnan. Myös koulutuksista ja kertauksista on hyvä pitää kirjaa, ja merkitä turvallisuusasiakirjaan niissä mukana olleet henkilöt sekä päivämäärät.

5 Radan, kartin sekä tilojen turvallisuus

5.1 Yleistä

Huolellisuusvelvollisuuden mukaisesti toiminnanharjoittajan tulee varmistua kartingradan, kartin sekä tilojen ja muiden palvelussa käytettävien koneiden, välineiden ja laitteiden turvallisuudesta. KuTuL 10 §:ssä säädetään terveydelle ja omaisuudelle vaarallisesta kuluttajapalvelusta. Vaarallisena kuluttajapalveluna pidetään sellaista palvelua, joka suorittamistapaansa liittyvän vian tai puutteellisuuden tai palvelussa käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevan vian tai puutteellisuuden ... vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle tai joka voi ... vahingoittaa omaisuutta (KuTuL 10 § 1 mom. 2. kohta ja 2 mom.).

Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä palvelussa käytettävät tilat, rakenteet, välineet ja muu tarpeisto. Tällaisia ovat muun muassa rata, kartit, ajamiseen tarkoitettu rakennus sekä suojavallit. Niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset on merkittävä turvallisuusasiakirjaan. Lisäksi niille tulee nimetä turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan.

Tilat ja muut rakennukset, rata sekä kartit ja muut välineet tulee tarkastaa ja huoltaa säännöllisesti. Tarkastuksesta ja huollosta on syytä tehdä huoltosuunnitelma ja pitää niistä huoltopäiväkirjaa. Huoltosuunnitelman ja säännöllisten huoltojen lisäksi radan ja välineiden kuntoa tulee seurata päivittäin ja korjata mahdolliset puutteet niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa. Esimerkiksi karteista on syytä pitää huoltopäiväkirjan lisäksi käyttöpäiväkirjaa, josta ilmenee niiden käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi. Tarkastuksessa vaaraa aiheuttavat välineet tulee poistaa käytöstä.

5.2 Rata

Radan leveys

Radan leveyden on suositeltavaa olla vähintään kaksi kertaa kartin pituus. Kartin ulkopuolella ajajan ympärillä on oltava vapaata tilaa (ns. vapaa-alue) siten, että ajaja ei suojavalleja lukuun ottamatta kosketa radan rakenteita ajaessaan.

Vapaa-alue voidaan testata esimerkiksi seuraavasti: 180-185 cm:ä pitkä testihenkilö istuu kartissa radan sellaisessa kohdassa, jota voidaan pitää testin kannalta epäedullisimpana kohtana. Ajaja nostaa molemmat kätensä

ylös ja vie ne sivukautta alas. Kädet eivät saa suojavalleja lukuun ottamatta osua radan kaiteisiin. Testikohtia radalla voi olla useampia.

Radalla olevien kartien määrä

Radalla yhtäaikaisesti olevien kartien määrä tulee turvallisuus- ja ilmanvaihtosyistä rajoittaa käyttäjäryhmän ja vallitsevien olosuhteiden mukaan. Radalla olevien kartien suuntaa antava laskennallinen enimmäismäärä voidaan laskea seuraavan laskukaavan mukaan:

$$\text{kartien enimmäismäärä} = \frac{\text{radan pituus (m)}}{30 \text{ m}}$$

Olosuhteiden vaatiessa karteja tulee olla radalla yhtäaikaisesti vähemmän.

Jos toiminnanharjoittajalla on käytössä eritehoisia ja -kokoisia karteja, niitä ei saisi päästää radalle samanaikaisesti. Poikkeuksena ovat erikoistilanteet, kuten perheenjäsenten kesken järjestettävät ajot. Erilaisten ajoneuvojen (esim. kart ja minimoottoripyörä) yhtäaikainen käyttö radalla on pääsääntöisesti kiellettyä.

Radan pinta

Radan pinnalla ei saa olla ajon aikana irtonaisia esineitä.

Esteet ja suojavallit

Kiinteät esteet ja rakenteet rata-alueella tulee ensisijaisesti poistaa. Mikäli esteiden poistaminen on mahdotonta, ne tulee pehmustaa suojavallilla.

Suojavallien ja kaiteiden tulee olla valmistettu iskuja vaimentavasta, joustavasta materiaalista (ei betoniporsaita eikä kiinteitä teräskaitteita). Suojavallin on suositeltavaa olla vähintään 0,3 metriä, mutta enintään 0,5 metriä korkea. Sopiva suojavallin korkeus on esimerkiksi kaksi päällekkäin olevaa henkilöauton ulkorengasta. Suojavallin tulee olla yhtenäinen, ettei siihen tule aukkoa kartin törmätessä siihen. Käytettäessä henkilöauton ulkorengasta suojavallina, renkaat tulee sitoa toisiinsa siten, että ne eivät esimerkiksi törmäyksessä pääse irtautumaan toisistaan. Seinien vierustoilla suojavallin suurinta sallittua korkeutta ei ole rajoitettu.

Valaistus

Sisätilan valaistuksen tulee olla riittävän tehokas, tasainen ja häikäisemätön. Radalle ei saa muodostua pimeitä alueita.

Merkinantojärjestelmä

Radalla on oltava merkinantojärjestelmä, joka voi olla joko merkinantovalot tai liputusjärjestelmä taikka näiden yhdistelmä. Merkinantovaloina voidaan käyttää keltaisia vilkkuvaloja tai riittävän tehokkaita keltaisia varoitusvaloja. Liputusjärjestelmä (keltainen, punainen, sininen, mustavalkoinen ja musta lippu sekä ruutulippu) vaatii radan reunalle riittävän määrän ratavalvoja valmiina liputtamaan tarvittaessa.

Edellisten vaihtoehtojen lisäksi voidaan käyttää käsimerkkejä. Käsimerkkejä voivat olla ajajien (esim. ilmoittaminen ajon hidastumisesta tai pysähtymisestä) tai valvojen (esim. ilmoittaminen kaasu- ja jarrupolkimen yhtäaikaista käytöstä) näyttämät varoitukset. Erilaisten käsimerkkien lukumäärä on selkeyssyistä syytä rajoittaa mahdollisimman vähäiseksi.

Merkinantovalojen, liputusjärjestelmän ja käsimerkkien merkitys tulee kertoa kaikille kartia ajamaan tuleville. Lisäksi kirjallinen ohjeistus niiden merkityksestä on syytä olla esillä näkyvällä paikalla esimerkiksi kassan tai odotustilan luona. Ohjeistuksen tulisi olla ainakin suomen- ja ruotsin kielellä sekä tarvittaessa muilla kielillä. Henkilökunnan on tarkkailtava, että kaikki noudattavat annettuja merkkejä. Liputusjärjestelmän lippujen merkitykset on esitetty liitteessä 3.

Varikko

Varikko tulee sijoittaa siten, ettei varikolle voi ajaa kartilla muualta kuin varsinaista sisäänajotietä pitkin. Kartia ajavien on helposti havaittava sisään- ja ulosajokohdat ja ne tulee merkitä selvästi.

Sisäänajokohta tulee sijoittaa siten, että siinä kartin nopeus on pieni. Sisäänajotien tulee olla niin kapea, ettei ohittaminen ole mahdollista. Ulosajokohdan tulee olla radan sellaisessa kohdassa, että ohittaminen on turvallista (radan leveys on kolme kertaa kartin pituus).

Ulosajokohdalla ei ole erityisvaatimuksia, jos lähtö tapahtuu suoraan radalta eikä varikolta tulla pois ajon aikana.

Varikon tulee olla ajon aikana suljettu muilta kuin ajovuorossa olevilta ja henkilökunnalta.

Yleisötilat

Yleisötilat tulee eristää rata- ja varikkoalueesta esimerkiksi suoja-aidalla, jonka korkeus on vähintään 1 metri.

Ajon aikana radalle pääsy tulee estää muilta kuin ajovuorossa olevilta henkilöiltä ja henkilökunnalta. Radalle pääsy voidaan estää esimerkiksi kaiteella.

5.3 Kart

Polttoainejärjestelmä

Polttoainesäiliön tulee olla kiinnitetty tukevasti runkoon. Polttoaineputkien tulee olla taipuisia. Polttoainesäiliön tulee olla valmistettu siten, ettei se aiheuta vuotovaaraa eikä se saa olla muotoiltu toimimaan korin rakenteena. Säiliön enimmäistilavuus saa olla enintään 10 litraa. Säiliössä tulee olla takaiskuventtiili tai paisuntasäiliö estämässä polttoaineen vuotamista tilanteessa, jossa kart joutuu liian kaltevaan asentoon.

Kartin tankkaaminen silloin, kun ajaja istuu kartissa, on ehdottomasti kielletty. Tankattaessa kartin tulee olla sammutettuna.

Mikäli polttoainesäiliö sijaitsee moottorin päällä, moottorin on annettava jäähtyä riittävästi ennen tankkausta. Polttoaineena on suositeltavaa käyttää bensiiniä, jonka haihtumis- ja pakokaasupäästöt ovat mahdollisimman vähäiset. Tällaista on esimerkiksi pienkoneissa käytettävä bensiini, joka ei sisällä rikkiä eikä bentseeniä.

Sisäilmanlaadun puhtauden varmistamiseksi suositellaan, ettei radoilla käytetä 2-tahti-moottoreita ja että moottorit on varustettu katalysaattorilla. Hankittaessa uusia karteja, tulisi kartien moottoreiden olla varustettu katalysaattorilla. Myös sähkökarttien käyttö sisäkatingradalla on suositeltavaa.

Huippunopeus

Toiminnanharjoittajan tulee määrittää radalla ajettava maksiminopeus ratakohtaisesti. Nopeutta voidaan rajoittaa esimerkiksi elektronisella rajoittimella.

Kartin rakenteelliseksi huippunopeudeksi suositellaan sisäradalla ja sisäradan kaltaisella radalla enintään 60 km/h ja ulkoradalla 100 km/h. Lasten karttien huippunopeudeksi suositellaan enintään 30 km/h.

Pyörät ja renkaat

Pyörien kiinnittämisessä akselille tulee käyttää turvalukitusmenetelmää, kuten saksisokkia, itselukittuvia muttereita tai lukkorenkaita.

Loppuun kuluneita renkaita, joiden kangaskudos on tullut näkyviin, ei saa käyttää. Käyttöikänsä loppuun tulleet tai muuten liian kuluneet renkaat tulee heti poistaa käytöstä ja hävittää, jotta ne eivät sekoitu käyttökelpoisten renkaiden kanssa.

Puskurit

Kartien puskurointi tulee toteuttaa siten, että eri kartien renkaat eivät pääse koskettamaan toisiaan. Samoin puskuroinnin tulee olla sellainen, että mistään suunnasta tuleva kart ei pääse esteettä toisen kartin tai ajajan päälle.

Suosittelavaa on käyttää kartia kiertävää puskuria, jossa ei ole kehällä epäjatkuvuuskohtia ja jossa kehikko on jokaisesta kohdasta yhtä korkealla ajoradasta mitattuna.

Voimansiirron suojaus

Voimansiirto on suojattava koko taka-akselin alueelta siten, etteivät voimansiirron pyörivät osat aiheuta vaaraa ajajalle tai muille henkilöille.

Jarrut

Huolellisuusvelvollisuutensa täyttääkseen toiminnanharjoittajan on testattava jarrujen toimivuus joka päivä ja tarvittaessa ne on säädettävä. Jarrujen tulee olla riittävän tehokkaat ja niiden tulee vaikuttaa vähintään molempiin takapyöriin samanaikaisesti.

Käytettäessä jarruvaijeria, sen halkaisijan tulisi olla vähintään 2,5 mm:ä tai tätä poikkipintaa vastaava, jos käytetään kahta vaijeria.

Ohjaus

Ohjauksen tulee tapahtua ohjauspyörällä, joka on muodoltaan suljettu kehä. Ohjauspyörä ei saa olla valmistettu alumiinista, sillä se saattaa törmäystilanteessa murtua. Myöskään taipuisia vaijeri- ja ketjuohjausjärjestelmiä ei saa käyttää.

Ohjauspyörän keskiön on syytä olla suljettu teräslevyllä, jottei ohjauspyörä pääse törmäystilanteessa painumaan ohjausakselin päälle.

Kaikki ohjausjärjestelmän osat tulee olla kiinnitetty turvallisella tavalla, kuten saksisokilla, itselukittuvilla muttereilla tai ruuveilla.

Istuin

Istuimen tulee olla muotoiltu siten, että kuljettaja pysyy hyvin paikallaan ja pystyy kaarteissa ja jarrutuksissa vastustamaan sekä sivulle että eteenpäin suuntautuvaa liikettä. Istuimen tulee olla kiinnitetty kartiin tukevasti. Istuimen kiinnitysraudat eivät saa missään olosuhteissa tulla istuimesta läpi.

Kuljettajan on sovittava kartiin ja istuimeen. Jos penkin muotoa muutetaan pehmusteilla, penkissä ei saa olla niin paljon pehmusteita, että penkin sivusuojaus katoaa ja ohjauspyörä tulee liian lähelle kuljettajan rintaa. Kuljettajan ulottuvilla eikä istuimessa saa olla teräviä osia tai kulmia.

Polkimet

Polkimet eivät saa missään asennossa ulottua rungon ja puskurien ulkopuolelle.

Jarrupolkimen tulee olla kiinnitetty runkoon kahdesta pisteestä. Jarrupolkimen tulee olla muotoiltu siten, että se estää jalan luistamisen pois polkimelta.

Kaasupolkimen tulee olla varustettu palautusjousella. Myös kaasuvaijerin kaasuttimen puoleisessa päässä tulee olla palautusjousi, joka palauttaa kaasuvivun tyhjäkäyntiasentoon, jos kaasuvaijeri katkeaa.

Jos polkimissa joudutaan käyttämään jatko-osaa, on varmistettava, että jatko-osa pysyy lujasti paikallaan.

Pakoputkisto

Pakoputken tulee päättyä kuljettajan taakse. Pakoputki ei saa aiheuttaa palovaaraa ajajalle ja pakoputken tulee tarvittaessa olla suojattu. Pakoputki ei saa ulottua rakenteiden ääriiviivojen ulkopuolelle.

Kahden istuttavat kartit

Kahden istuttavien karttien kuljettajan on omattava riittävästi kokemusta kahden istuttavan kartin kuljettamisesta. Kuljettajan tulee saada toiminnanharjoittajalta tai hänen edustajaltaan koulutus kahden istuttavan kartin ajamiseen.

Kyydissä oleva on varustettava samoin suojavaälinein kuin kuljettaja (ajohaalari, kypärä, huppu, ajokäsineet ja ajokengät).

Vikavihko

On suositeltavaa, että karteista laaditaan erillinen päiväkirja, niin sanottu vikavihko. Siihen merkitään karteissa havaitut puutteet, niissä ilmenneet viat ja korjaukset.

5.4 Rakennusten ja rakenteiden yleinen turvallisuus ja ympäristö

Rakennusten, rakenteiden ja muiden tilojen tulee soveltua käyttötarkoitukseensa. Rakennettaessa tulee huomioida rakentamista koskevat määräykset ja säännökset (mm. MRL ja sen nojalla annetut säädökset ja määräykset). Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, jäljempänä MRL) mukaan *rakennus ympäristöineen on pidettävä sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää terveellisyyden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset eikä aiheuta ympäristöhaittaa tai rumenna ympäristöä* (MRL 166 § 1 mom.). Huomiota tulee kiinnittää esimerkiksi rakenteiden lujuuteen, kulkureittien turvallisuuteen ja paloturvallisuuteen. Rakennusten ja rakenteiden turvallisuus- ja rakentamisseikoista (esim. rakennusmateriaalien valinta) voi keskustella rakentamista valvovien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa.

Ilmanlaatu

Sisäkatingratatilan ilmanlaatua on seurattava. Ilmanvaihto tulee suunnitella ja mitoittaa siten, että ajoalueella ja työskentelyvyöhykkeillä sisäilman hiilimonoksidipitoisuus on voimassa olevien määräysten mukainen. Ilmanlaadusta ja hiilimonoksidipitoisuuksista säädetään tarkemmin terveydensuojelulainsäädännössä. Lisätietoja terveydensuojelulainsäädännöstä saa mm. Valviran verkkosivuilta: www.valvira.fi

KuTuL:n mukaisen huolellisuusvelvollisuutensa täyttääkseen palveluntarjoajan on varmistauduttava siitä, että sisäkatingradan ilmanlaatu ei aiheuta vaaraa tiloissa oleskeleville edes hetkellisesti. Ilman hiilimonoksidipitoisuudelle tulee olla jatkuvatoiminen mittaus ja hälytysjärjestelmä. Hiilimonoksidimittarin ja hälytysjärjestelmän toiminta tulee tarkastaa säännöllisesti. Ennen kuin hiilimonoksidin suurin sallittu pitoisuus ilmassa ylittyy, on ajotoiminta keskeytettävä. Raja-arvojen ylittyessä toiminnanharjoittajan on tällöin huolehdittava, että kaikki henkilöt siirtyvät pois tilasta raittiiseen ilmaan ja odotettava kunnes ilmanlaatu on parantunut. Lisäksi toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin ilmanlaadun parantamiseksi.

Paloturvallisuus

Rakennuksissa ja rakenteissa tulee huomioida pelastustoimen lainsäädännön mukaiset paloturvallisuusmääräykset.

Rakennuksissa tulee esimerkiksi olla palovaroittimet tai muunlainen paloilmoitinjärjestelmä ja helposti saatavilla oleva toimintakuntoinen alkusammutuskalusto. Lisäksi rakennuksissa tulee olla riittävä määrä poistumisteitä ja ne tulee merkitä selvästi. Pelastuslaitos valvoo alueellaan paloturvallisuuteen liittyvien velvoitteiden noudattamista.

Sammutus- ja pelastustehtävien järjestely on hyvä suunnitella etukäteen yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa. Pelastusteiden kulkukelpoisuudesta huolehtiminen ja pelastusyksiköiden pääsy rakennusten ja aitauksen lähelle on huomioitava kaikkina vuodenaikoina (esim. autojen pysäköintimahdollisuudet sekä lumen aeraus). Myös sammutusveden hankintapaikka on merkittävä selvästi.

6 Asiakkaat

6.1 Asiakkaille annettavat tiedot ja heidän opastus

Toiminnanharjoittajan on selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla annettava palveluun osallistuville kaikki tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan kuluttajapalveluihin liittyvät vaarat (KuTuL 9 § 1 mom.). Toiminnanharjoittajan on kerrottava kartingradan käyttöön liittyvän vaaran torjumisen ja ehkäisemisen kannalta tarpeelliset käyttö- ja toimintaohjeet sekä varoitukset ja muut vastaavat tiedot. Tiedot eivät saa olla turvallisuuden kannalta totuudenvastaisia, harhaanjohtavia tai puutteellisia.

Tietojen antamisesta säädetään tarkemmin tietojenantoasetuksessa. Tietojenantoasetuksen 10 §:ssä säädetään kuluttajapalvelusta terveydelle tai omaisuudelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi tarpeellisten ennakkotietojen antamisesta. Säännöksen mukaan tällaisia tietoja ovat muun muassa:

- palvelun vaatavuustaso,
- kuluttajan terveydentilaa ja muita henkilökohtaisia ominaisuuksia (esim. ikä- ja pituusrajoitukset) koskevat vaatimukset ja rajoitukset,
- palveluun osallistumiseen vaadittava ennako-osaaminen,
- tarpeelliset toiminta- ja käyttäytymisohjeet palvelun suorittamisen aikana,
- opastus tarvittavien henkilönsuojaimien käyttämiseen,
- toimintaohjeet, hätätilanneohjeet ja ohjeet toiminnan keskeyttämiseksi sekä
- turvallisuudesta vastaava henkilö tai henkilöstö.

Tietojenantoasetuksen 11 §:ssä puolestaan säädetään tietojen selkeydestä ja ymmärrettävyydestä. Tietoja annettaessa *on otettava huomioon kuluttajien perehtyneisyys kysymyksessä olevaan palvelukseen, kyky omaksua ohjeita sekä tarvittaessa palvelukseen osallistuvien erityisryhmien tarpeet (tietojenantoasetus 11 § 1 mom.).* Käytännössä tämä tarkoittaa, että toiminnanharjoittajan tulee kyetä arvioimaan esimerkiksi lasten ja nuorten mahdollisuus osallistua ajoon.

Toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti tunnettava palvelunsa ja pystyttävä arvioimaan, mitkä tiedot ovat tarpeellisia asiakkaiden turvallisuuden kannalta. Tarjolla olevat palvelut ja olosuhteet

tulee kuvata asiakkaille niin hyvin, että he pystyvät arvioimaan oman kykynsä ja mahdollisuutensa niiden käyttämiseen. Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että kuluttajille annetaan kaikki turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot ja että he ovat tietoisia palveluun sisältyvistä riskeistä. Turvallisuusasiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja annetaan palveluun osallistuville sekä muille palvelun vaikutuspiirissä oleville ja miten kyseiset tiedot annetaan.

KuTuL 10 §:n mukaisessa vaaraa aiheuttavan kuluttajapalvelun määritelmässä totuudenvastaisilla, harhaanjohtavilla ja puutteellisilla tiedoilla on valvontakäytännössä katsottu tarkoitettavan sekä palvelun markkinoinnissa, mainonnassa ja ostotapahtuman yhteydessä että palvelusta osallistujille etukäteen ja palvelun aikana annettuja tietoja. Toiminnanharjoittajan on varmistettava, ettei missään palvelun tarjoamisen vaiheessa annetuista tiedoista tai tietojen antamatta jättämisestä aiheudu vaaraa.

6.2 Palvelusta ennakkoon ja sen aikana annettavat tiedot

Tietojen antamistapa vaikuttaa palvelun turvallisuuteen. *Tiedot on annettava kirjallisesti, jollei erityisistä syistä muunlainen tiedonanto ole tarkoituksenmukaisempaa* (tietojenantoasetus 11 § 2 mom.). Hyvänä menettelynä pidetään, että ohjeet annetaan sekä suullisesti että kirjallisesti. Kartingradalla on usein tarpeellista ja tarkoituksenmukaista käyttää kirjallisten ja suullisten ohjeiden lisäksi kuvallisia viestejä ja symboleja. Opasteissa sekä varoitusmerkeissä on suositeltavaa käyttää riittävän suurikokoisia, yksinkertaisia, helposti havaittavia ja yleisesti tunnettuja symboleja. Lähtökohtaisesti tulee käyttää kyseisellä alalla yleisesti, mahdollisesti kansainvälisesti, vakiintuneita symboleja.

Asiakkaalle on jo ennakolta tarpeen antaa sellaiset tiedot, joiden perusteella hän voi itse arvioida, voiko hän, ja millä edellytyksin, osallistua palveluun turvallisesti. Asiakkaalle on tarpeen jo sopimuksen tekovaiheessa (kun asiakas tekee varauksen) kertoa muun muassa ikä- ja pituusrajoitukset, terveydentilalle asetetut edellytykset sekä kielto päihteiden (alkoholi, huumeet ja muut huumaavat aineet) vaikutuksen alaisena ajamisesta. Tällöin on syytä kertoa etukäteen, että asiakkaan toimintakunto voidaan tarkastaa ennen ajoradalle pääsyä (toiminnanharjoittaja voi asiakkaan suostumuksella tarkastaa veren alkoholipitoisuuden alkometrillä). Rajoituksista ja vaatimuksista tulee ilmoittaa selkeästi esimerkiksi lipunmyyntipisteessä.

Ennen ajovuoron alkua henkilökunnan tulee huolellisuusvelvollisuuden nojalla varmistaa, että kaikki ajajat ovat saaneet ja ymmärtäneet annetut ohjeet ja säännöt sekä toimintaohjeet mahdollisia hätä- ja ongelmatilanteita varten. Tämä tarkoittaa, että osallistujat ovat kuulleet tai muulla tavoin saaneet ohjeet ja myös osaavat toimia niiden mukaisesti. Hyvänä menettelynä pidetään, että ohjeet ja ajosäännöt ovat selvästi esillä sellaisessa paikassa, että ne ovat helposti nähtävissä ja ajaja voi tutustua niihin ennen varikolle siirtymistä (esim. kirjallisesti tai kuvin opasteissa ja varoitustauluissa).

Henkilökunnan tulee ennen ajoa perehdyttää ajaja kartin hallintalaitteiden (esim. jarru ja kaasus) käyttöön. Ajajalle on annettava riittävät tiedot säännöistä ja ajotavasta (mm. törmäileminen ja kiilaaminen on kielletty) sekä toimintaohjeet mahdollisia hätä- ja ongelmatilanteita varten. Ongelmatilanteita voivat olla esimerkiksi kartin pysähtyminen ajoradalle, rikkoutuminen tai juuttuminen rengasvalliin. Ajaja on myös perehdytettävä merkinantojärjestelmiin (valot, liputus ja käsimerkit). Erityistä huomiota on kiinnitettävä nuoren tai kokemattoman henkilön perehdyttämiseen.

Myös asiakkaille tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja muiden välineiden käytöstä on syytä olla selkeät ja helposti ymmärrettävät käyttöohjeet niiden välittömässä läheisyydessä. Lisäksi lippujen merkitys on oltava näkyvästi esillä, jos lippuja käytetään merkinantojärjestelmänä.

Markkinointimateriaalin (esim. mainokset ja esitteet) tulee kuvata realistisesti tarjottavia toimintoja ja palveluita. Markkinointimateriaalissa tulee kuvata kenelle palvelu tai tapahtuma on tarkoitettu. Markkinoinnissa esitetyn kuvamateriaalin tulisi olla todellisilta suorituspaikoilta. Markkinoinnissa ei saa yllyttää lainvastaiseen toimintaan tai sivuuttamaan turvallisuusmääräyksiä. Esimerkiksi kuvissa esiintyvillä henkilöillä tulisi olla toimintaan tarkoitetut henkilönsuojaimet.

Annettavien tietojen kielivaatimuksista ei ole nimenomaisesti säädetty kuluttajapalveluiden osalta. Toiminnanharjoittaja on vastuussa siitä, että tiedot annetaan sellaisilla kielillä, joita asiakasryhmät ymmärtävät. On suositeltavaa, että ohjeet ja ajosäännöt ovat vähintään suomen- ja ruotsin kielellä sekä tarvittaessa muilla kielellä. Kielikysymykset eivät saa aiheuttaa turvallisuusriskejä. Toiminnanharjoittaja ei saa tarjota kartingpalveluita sellaisille osallistujille, jotka eivät esimerkiksi kielitaitonsa vuoksi ymmärrä tarpeellisia turvallisuusohjeita.

Tämän ohjeen lisäksi Tukes on laatinut ohjeen kulutustavaroista ja kuluttajapalveluista annettavista tiedoista, jossa käsitellään laajemmin kuluttajapalveluista annettavia tietoja.

Esimerkki asiakkaille annettavista ohjeista on liitteessä 2.

6.3 Henkilönsuojaimet ja muu ajajan suojarustus

Kartingissa käytettävien suojainten tulee olla kartingkäyttöön soveltuvia ja niitä koskevan lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä palvelussa käytettävät henkilönsuojaimet ja muu tarpeisto sekä niitä ja niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset. Lisäksi niille tulee olla nimetty niiden turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan. Henkilönsuojaimia ovat esimerkiksi kypärä, ajohaalarit, ajokengät ja ajokäsineet. Muita suojarusteita ovat muun muassa ajajan suojavaatetus sekä kypärän alla käytettävä huppu ja niskatyyny.

Toiminnanharjoittaja vastaa tarjoamiensa varusteiden ja suojainten asianmukaisuudesta ja valvoo niiden oikeaa käyttöä. Jos asiakkaat käyttävät omia suojaimeja tai varusteita, toiminnanharjoittaja valvoo, että asiakkaat käyttävät niitä oikein. Asiakkaille on jo etukäteen hyvä kertoa sellaisista henkilönsuojaimista ja suojarusteista, joiden käyttämistä toiminta edellyttää.

Ajajan vähimmäisvarustus on kypärä, ajohaalari, ajokengät ja ajokäsineet. Toiminnanharjoittajan tulee painottaa tarpeellisten henkilönsuojainten käyttämisen pakollisuutta sekä käydä läpi suojainten pukeminen, kiinnittäminen ja irrottaminen. Ajajalla ei saa olla kaulaliinaa, irtoavia vöitä tai muita lepattavia vaatteenosia, jotka saattavat yltää kartin pyöriin osiin. Pitkät hiukset on suositeltavaa laittaa vaatetuksen alle. Ulkoradoilla ajokäsineiden käytön on syytä olla pakollista, ja sitä suositellaan vahvasti myös sisäradoilla.

Kypärän käyttö on aina pakollista ja kypärän tulee olla kiinnitettynä ajon aikana. Kypärän tulee olla umpinainen ja kilpailukäyttöön hyväksytty. Kypärässä tulee olla kypäränormimerkintä. Liikenteen turvallisuusvirasto Traficin

määräyksen TRAFI/20118/03.04.03.00/2016 mukaan *tieliikennelain (267/1981) 89 §:ssä tarkoitettuja tyyppiltään hyväksytyjä suojakypäriä ovat E-säännön n:o 22 muutossarjan 04 tai sitä uudemman muutossarjan mukaisesti tyyppihyväksytyt suojakypäret ja standardin FMVSS 218 vaatimukset täyttävät suojakypäret*. Muita kypäriin liittyviä normeja ovat muun muassa SNELL ja BSI. Henkilökunnan tulee ennen ajosuoritusta varmistaa, että kypäri on käyttäjälleen sopivan kokoinen ja kiinnitetty oikein. Kypäriin ei saa kiinnittää mitään ylimääräistä, kuten kameraa, ellei valmistajan ohjeissa tätä sallita.

Hupun käyttö kypärän alla on suositeltavaa hygieniasyistä. Nuorten, alle 13-vuotiaiden, ajajien tulee lisäksi käyttää erillistä, kypärän alla olevaa niskatyyynyä, joka estää pään notkahdukset.

Myös ajohaalarin käyttö on pakollista. Ajohaalari suojaa likaantumislta ja hankaantumislta sekä mahdollisissa palotilanteissa. Ajohaalarin tulee peittää koko vartalo, jalat ja käsivarret. Lisäksi se suojaa mahdollisilta irtoesineiden osumilta ja kartin kuumilta osilta. Ajohaalareiden tulee olla vaikeasti syttyvää materiaalia. Ajohaalareiden ominaisuudet voi varmistaa esimerkiksi ajohaalareiden toimittajalta. Helposti syttyvien materiaalien, kuten palosuojauskäsittelmättömän puuvillan, polyesterin ja polyamidin käyttö ajohaalareissa on kielletty. Esimerkiksi AKK-Motorsport ry:n autourheilun sääntökirjassa käsitellään tarkemmin ajohaalarin vaatimuksia.

Ajokenkien on syytä olla matalakorkoiset, tukevat ja ohutpohjaiset, joilla saadaan kunnan tuntuma polkimiin. Ajokenkien tulee peittää ja suojata nilkat. Ajokenkien nauhat tulee kiinnittää siten, että estetään nauhojen tärkeitä osiin. Ajokäsineet suojaavat pintanaarmuilta ja niiden tulee suojata kädet kokonaan. Ajokäsineiden tulee olla vaikeasti syttyvää materiaalia ja niillä tulee saada hyvä ote ohjauspyörästä.

Ulkoradoilla on otettava huomioon sääolosuhteet. On suositeltavaa, että toiminnanharjoittaja pystyy tarvittaessa tarjoamaan ajajille ajohaalareiden lisäksi säänmukaisen vaatetuksen.

Toiminnanharjoittaja on velvollinen varmistamaan, että ajajalla on käytössään asianmukaiset henkilönsuojaimet ja muut suojarusteet (kypäri ja huppu, ajohaalari, ajokengät, ajokäsineet sekä tarvittaessa säänmukainen vaatetus). Suojaimia ja varusteita tulee olla saatavilla eri kokoja riippuen asiakasryhmistä ja niiden tulee olla ehjiä, puhtaita sekä helposti saatavilla. Rikkiinäiset ja käyttökeltottomat suojaimet ja varusteet tulee korjata tai hävittää.

Henkilönsuojaimet ja muut suojarusteet tulee säilyttää ja huoltaa valmistajan antamien ohjeiden mukaisesti. Toiminnanharjoittajan on tarkastettava niiden kunto säännöllisesti sekä huolehdittava niiden puhdistamisesta. Varusteiden hyvä tuulettuminen mahdollistetaan esimerkiksi ripustamalla ajohaalarit vaatekabinettiin väljästi ja hankkimalla kypäriille omat säilytystelineet. Huput ja kankaiset ajokäsineet tulisi pestä jokaisen käyttökerran jälkeen. Kypärien visiirit on pidettävä puhtaina.

Määräaikaistarkastuksista ja säännöllisistä huolloista on tarpeen pitää huoltopäiväkirjaa ja tehdä huoltosuunnitelma. Lisäksi suojaimien ja varusteiden kuntoa tulee seurata jatkuvasti ja niistä on suositeltavaa pitää käyttöpäiväkirjaa, josta ilmenee käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi. Mahdolliset puutteet tulee korjata niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa.

7 Henkilökunta

7.1 Henkilökunnalle asetettavat perusvaatimukset

Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan turvallisuusasiakirjaan tulee merkitä turvallisuusasioista vastaavat henkilöt. Turvallisuusasioista vastaavien henkilöiden ja heidän sijaisten nimet, yhteystiedot, tehtävät ja muut oleelliset tiedot on tärkeää olla turvallisuusasiakirjassa, jotta ne ovat kaikkien henkilökuntaan kuuluvien tiedossa ja helposti tarkastettavissa.

Toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti huolehdittava, että ammattitaitoista henkilökuntaa, kuten valvontahenkilöstöä ja varikkohenkilökuntaa, on riittävästi. Vallitsevat olosuhteet ja ajajien lukumäärä on otettava huomioon arvioitaessa tarvetta valvonnan tehostamiseen. Henkilökunnan lukumäärän määrittäminen on osa toiminnanharjoittajan riskinarviointia.

Henkilökunta tulee perehdyttää ja kouluttaa tehtäväänsä ja turvallisuusasioihin. Henkilöstön perehdytykseen kuuluvat muun muassa turvallisuusasiakirjan ja avunhälytysjärjestelyiden läpikäyminen sekä asiakkaiden opastukseen ja ajoturvallisuuteen liittyvät asiat.

Valvontahenkilöillä on syytä olla toisiinsa koko ajan näköyhteys ja heidän tulee nähdä koko rata-alue. Henkilökuntaan kuuluvien on myös syytä selkeästi erottua muusta väkijoukosta, jotta asiakkaat voivat helposti tunnistaa heidät. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi henkilökunnan yhtenäisellä vaatetuksella ja sen värityksellä.

Toiminnanharjoittajan tulee huolellisuusvelvollisuutensa nojalla varmistaa henkilökunnan riittävä pätevyys ja osaaminen. Kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä ei ole nimenomaisesti säädetty kartingradan henkilökunnan pätevyys- tai koulutusvaatimuksista. Jos toiminnanharjoittaja edellyttää henkilökunnalta tiettyjä pätevyys- tai koulutusvaatimuksia, nämä on selvitettävä turvallisuusasiakirjassa (esim. ratavalvojalisenssi ja ensiapukoulutus). Joissain tapauksissa voi olla tarpeen arvioida henkilön todellista osaamista ja turvallisuusasenteita käytännössä.

Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että harjoittelijoilla ja määräaikaisilla työntekijöillä (kuten kesätyöntekijät tai kausiavustajat) on riittävät edellytykset toimia turvallisesti. On suositeltavaa, että työharjoittelussa tai muissa vastaavissa työsuhteissa olevia henkilöitä sekä alaikäisiä työntekijöitä käytetään pääsääntöisesti vain varsinaisen henkilökunnan ohjauksen alaisena ja apuna. Lain nuorista työntekijöistä (998/1993) poikkeuksia lukuun ottamatta alle 18-vuotiaille ei saa antaa työtehtäviä, joihin kuuluu huomattavaa vastuuta omasta tai toisten turvallisuudesta tai jotka voivat aiheuttaa erityisen tapaturmavaaran tai terveyshaitan.

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia henkilökunnan fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista. Mikäli esimerkiksi valvontahenkilö on liian väsynyt, hänen reagointi- ja havainnointikykynsä voi olla heikentynyt. Työntekijöiden meluallistuksen osalta noudatetaan työsuojelulainsäädännön vaatimuksia. Toiminnanharjoittajan työturvallisuusvelvoitteista säädetään tarkemmin työturvallisuuslaissa (738/2002).

Lisäksi toiminnanharjoittajan on huomioitava laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002).

7.2 Henkilökunnan ensiapu- ja pelastusvalmius

Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan *turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ... ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset sekä ohjeet kyseisiä ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten* (2 § 1 mom. 3. ja 5. kohta). Lisäksi *turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ... toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi* (2 § 1 mom. 4. kohta). Erilaisten hätätilanteiden varalle tulee siten olla kirjalliset toiminta-ohjeet.

Henkilökunnalla tulee olla toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen riittävät ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaidot. Ajoradalla tulee olla jokahetkinen ja välitön ensiapu- ja pelastusvalmius onnettomuus- ja hätätilanteiden varalle. Tämä edellyttää, että kartingradan aukioloaikana jokaisessa työvuorossa on riittävästi ensiapu- ja alkusammutustaitoista henkilökuntaa. On suositeltavaa, että jokaisessa työvuorossa on vähintään yksi alkusammutuskoulutuksen ja yksi ensiapukoulutuksen (vähintään SPR:n EA1 tai vastaavat tiedot ja taidot) saanut henkilö. Näiden lisäksi ratavalvojia tulisi olla vähintään kaksi.

Kaikkien työntekijöiden on osattava toimia hätätilanteissa. Heidän on osattava hälyttää apua ja tiedettävä erilaiset keinot avun hälyttämiseksi.

7.3 Henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuuskoulutus

Henkilöstön turvallisuusosaamisen kannalta on tärkeää harjoitella käytännössä toimintaa erilaisissa hätä- ja onnettomuustilanteissa. Henkilökuntaa tulee kouluttaa esimerkiksi uusien tehtävien ja toimintojen vaatiman pätevyyden ja osaamisen lisäämiseksi sekä turvallisuuden varmistamiseksi.

Koko henkilökunnalle on suositeltavaa järjestää vähintään kerran vuodessa turvallisuuskoulutus ja valmiusharjoitus, jolloin kerrataan käytännössä avun hälyttämistoimenpiteet, pelastus- ja sammutusvälineiden käyttö, elvytys sekä toiminta tavallisimmissa sairauskohtauksissa ja tapaturmissa. Erityisesti on syytä harjoitella pelastustoimenpiteitä ja henkilöstön yhteistoimintaa. Lisäksi on suositeltavaa, että kaikille työntekijöille annetaan peruskoulutus ensiavun antamisesta ja häämyrkytysoireiden tunnistamisesta.

Henkilökuntaa tulee lisäksi jatkuvasti kouluttaa tarpeen mukaan uusien tehtävien ja toimintojen vaatiman pätevyyden ja osaamisen lisäämiseksi sekä turvallisuuden varmistamiseksi (esim. uusien karttien käyttöönotto sekä tilojen ja ratojen muutokset). Toiminnanharjoittajan tulee myös huolehtia ensiapukoulutuksen saaneiden henkilöiden riittävästä ensiapukertauksesta (esim. SPR:n EA-kortin voimassaoloaika on 3 vuotta).

Hyvä tapa on pitää kirjaa koulutuksista ja harjoituksista, johon merkitään koulutuksen päivämäärä, aiheet ja osallistujat sekä koulutuksen tai harjoituksen vetäjä.

8 Hätätilannevalmius

8.1 Ensiapu- ja pelastusvalmius

Hätätilanteiden varalta tulee olla kirjalliset toimintaohjeet. Turvallisuusasiakirjaan on merkittävä ohjeet erilaisia ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten. Turvallisuusasiakirjassa on tarpeen käsitellä poistumishälytysten ja kuulutusten tekemistä sekä mahdollista kemikaalihälytystä. Yksi osa hätätilannevalmiutta on varautuminen myös häiriökäyttäytymiseen ja paniikitilanteisiin. Ohjeistuksesta on ilmettävä toiminta hätä- ja onnettomuustilanteissa sekä miten apu saadaan paikalle (esim. piirroksat). Ohjeista tulisi myös ilmetä toiminta onnettomuuden tai vaaratilanteen jälkeen.

Toiminnanharjoittajan on etukäteen tärkeä suunnitella henkilöstön tehtävänjako ja johtamisvastuun määrittäminen onnettomuus- ja hätätilanteiden varalle. Tehtävänjako (esim. kuka hälyttää apua, antaa ensiapua, pelastaa, elvyttää ja menee opastamaan) on syytä saattaa kaikkien työntekijöiden tietoon ja merkittävä turvallisuusasiakirjaan. Myös asiakkaille tulee kertoa hätätilanneohjeet siltä varalta, että asiakas havaitsee vaaratilanteen.

Esimerkiksi seuraavat kysymykset on syytä miettiä ja kirjata ylös etukäteen:

- työntekijöiden tehtävät onnettomuustilanteissa,
- miten apu (pelastusviranomaiset) saadaan paikalle,
- kuka tiedottaa onnettomuudesta omassa organisaatiossa, asiakkaiden omaisille sekä tiedotusvälineille,
- kuka tekee KuTuL 8 §:n mukaisen ilmoituksen Tukesille tai muun ilmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle kuten poliisille tai aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle),
- miten tapahtuneet onnettomuudet selvitetään, analysoidaan ja raportoidaan
- kuinka onnettomuuskirjanpito järjestetään,
- miten jälkihoito järjestetään.

Kartingpalvelussa tulee olla jokahetkinen ja välitön ensiapu- ja pelastusvalmius onnettomuus- ja hätätilanteiden varalle. Tämä edellyttää, että palvelun aukioloaikana jokaisessa työvuorossa on riittävästi ensiapu- ja alkusammutustaitoista henkilökuntaa.

Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että kaikki osaavat hälyttää apua paikalle sekä järjestää mahdollisuus avun hälyttämiseen esimerkiksi työntekijöiden käytössä olevilla matkapuhelimilla. Matkapuhelinten toimivuus, kuuluvuus ja akun latauksen riittävyys tulee varmistaa. Kiinteiden puhelinten vieressä on syytä olla kirjalliset soitto-ohjeet numeroineen ja osoitteineen sekä ajo-ohjeet hälytysajoneuvoille. Myös ulkoradoilla tulee olla näkyvällä paikalla ohjeet hälytyksen tekemiseen (hälytysnumero ja osoite). Asiakkaille on oltava selkeät opasteet, miten voidaan kutsua apua paikalle. Kiireellisen avun hälyttäminen tehdään aina hätäkeskuksen kautta hätänumeroon 112.

Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että radalle voidaan toimittaa apua hätätilanteiden varalle. Kohteen on oltava pelastuslaitosten tiedossa ja toiminnanharjoittajan tulisi ottaa etukäteen yhteyttä pelastuslaitokseen

tarkan sijainnin määrittämiseksi. Myös mahdolliset pelastushelikopterin laskeutumispaikat tulisi selvittää. Toiminnanharjoittajan on myös hyvä selvittää etukäteen paikallisen pelastuslaitoksen todellinen toimintavalmiusaika eli aika hälytyksen tekemisestä kohteelle saapumiseen sekä toimintaresurssit. Kartingradan oman pelastusvalmiuden vaatimuksia lisäävät pelastuslaitoksen tai sairaankuljetusyksikön pitkä toimintavalmiusaika johon tuen esimerkiksi pitkistä etäisyyksistä tai pienistä voimavaroista.

Toimintaa hätätilanteissa on tarpeen harjoitella säännöllisin väliajoin ja pidetyistä harjoituksista pitää kirjaa.

8.2 Ensiapu- ja pelastusvälineet

Täyttääkseen huolellisuusvelvollisuutensa toiminnanharjoittajan tulee huolehtia, että kartingradalla on riittävä ensiapu- ja pelastusvälineistö sekä huollettua alkusammutuskalustoa (esim. käsisammuttimet ja sammutuspeitteet). Alkusammutuskaluston määrästä, sijoituksesta ja merkinnästä on hyvä keskustella alueen pelastusviranomaisten kanssa. Pelastuslaitos valvoo alueellaan paloturvallisuuteen liittyvien velvoitteiden noudattamista.

Ensiapu- ja pelastusvälineille sekä alkusammutuskalustolle tulee olla nimetty niiden turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan. Ne tulee sijoittaa näkyvälle paikalle ja helposti saataville sekä merkitä selvästi. Välineiden tulee olla ehjiä ja ne tulee tarkastaa ja huoltaa määräajoin. Huolloista ja tarkastuksista on tarpeen tehdä huoltosuunnitelma ja pitää niistä huoltopäiväkirjaa. Lisäksi välineiden kuntoa tulee seurata päivittäin ja korjata mahdolliset puutteet niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa. Rikkiäiset ja käyttökeltotomat välineet tulee korjata tai poistaa käytöstä.

8.3 Evakuointivalmius

Turvallisuussuunnittelussa tulee ensiapu- ja pelastusvalmiuden lisäksi huomioida evakuointivalmius. Tässä ohjeessa evakuointivalmiudella tarkoitetaan varautumista rakennusten ja alueiden tyhjentämiseen ihmisistä sekä yleisesti ihmismassojen hallintaa. Kirjallinen evakuointisuunnitelma on osa turvallisuusasiakirjaa. Suunnitelman laatiminen on erityisen tärkeää sellaisissa kohteissa, joista saattaa olla tarve poistua nopeasti (kuten sisäkartiingratatila). Evakuointisuunnitelmassa on huomioitava myös pelastustoimen lainsäädännön mukaiset velvoitteet, kuten rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus, uloskäytävät, pelastustiet ja palovaroittimet. Alueen pelastusviranomaisiin voi ottaa yhteyttä evakuointisuunnitelman laadintaan liittyvissä kysymyksissä.

Evakuointisuunnitelmasta tulisi ilmetä muun muassa seuraavat asiat:

- kuka päättää evakuoinnin suorittamisesta,
- miten poistumishälytys annetaan niin, että kaikki paikalla olevat sen kuulevat ja ymmärtävät,
- kuka hälyttää apua (pelastusviranomaiset) paikalle,
- miten evakuoinnista ilmoitetaan kohteessa oleville,
- miten henkilökunta toimii ja ohjaa tilanteessa,
- missä poistumisreitit sijaitsevat ja mikä on niiden vetävyys (vaikuttaa mm. uloskäytävän vähimmäisleveys),
- missä kokoontumispaikka sijaitsee,
- miten todetaan henkilöiden turvassa oleminen (esim. laskemalla henkilöiden lukumäärä evakuointialueella sekä kirjaamalla heidän nimet ylös).

Kohteen evakuointi on tarpeen suunnitella niin sanotun pahimman mahdollisen tilanteen varalta. Huomioon tulee ottaa muun muassa kuinka paljon evakuoitavia henkilöitä kohteessa enimmillään voi olla, kuinka kauan heidän pelastamisensa voi pisimmillään kestää ja onko evakuointitaitoisia henkilöitä sekä välineitä saatavissa riittävän nopeasti avuksi. Henkilökunnan on myös syytä harjoitella evakuointia säännöllisesti (esim. kerran vuodessa).

Eriyisen tärkeää on varautua siihen, että evakuointitilanteessa pystytään riittävän aikaisessa vaiheessa hälyttämään paikalle pelastusviranomaiset. Huomioon otettavia seikkoja ovat pitkät etäisyydet sekä pelastusviranomaisten ja ensihoitajien mahdollisuudet saapua paikalle. Turvallista evakuointia ei voida laskea yksin pelastusviranomaisten varaan.

Evakuointitilannetta suunniteltaessa ja siihen varauduttaessa on otettava huomioon myös sääolosuhteet. Eriyisesti talvella olosuhteet saattavat edellyttää, että evakuointi on pystyttävä suorittamaan toisaalle sisätiloihin tai muutoin huolehtimalla etteivät asiakkaat joudu paleltumisvaaraan.

Myös ihmisten käyttäytymiseen hätätilanteessa on syytä varautua. Asiallinen, viivyttämätön ja kattava tiedotus ehkäisee paniikin syntymistä. Evakuointisuunnitelmassa ja kohteen varusteissa on syytä huomioida, miten suurille ihmisjoukoille tai loukkuun taikka pysähtyneeseen karttiin jumiin jääneille voidaan tehokkaasti tiedottaa tilanteesta ja antaa toimintaohjeita.

Onnettomuuksien torjuntaa, palontorjuntaa, terveysvaaroja ja hätäpoistumista koskevia yleisiä turvallisuusmerkkejä on esitetty esimerkiksi standardissa SFS-EN ISO 7010 Kuvatunnukset ja piirrosmerkit. Turvallisuusvärit ja turvallisuusmerkit. Rekisteröidyt turvallisuusmerkit. Standardissa esitetyt turvallisuusmerkit on tarkoitettu käytettäväksi kohteissa, joihin liittyy ihmisiin kohdistuvia riskejä.

9 Luvat, ilmoitukset ja vakuutukset

Palveluita tarjottaessa on huomioitava lainsäädännön velvoitteet, kuten ilmoitettava palvelun tarjoamisesta tai haettava lupaa toimintaa varten. Toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa muun muassa:

- tehdä kokoontumislain (530/1999) 14 §:n mukainen ilmoitus yleisötilaisuuden järjestämisestä järjestämispaikan poliisille,

- laatia pelastuslain (379/2011) 16 §:n mukainen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma ja toimittaa se tiedoksi säännöksen asettamassa määräajassa alueen pelastusviranomaiselle,
- tehdä terveydensuojelulain (763/1994) 13 §:n mukainen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle laissa erikseen mainituista toiminnoista sekä 18 §:n mukainen ilmoitus talousvettä toimittavasta laitoksesta,
- tehdä ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen lupahakemus,
- hankkia lupa maan- tai toimipaikan omistajalta/haltijalta,
- huomioida mitä laki yksityisistä teistä (358/1962) sisältää.

Edellä mainittu lista ei ole täydellinen, vaan toiminnanharjoittajan on selvitettävä millaisia ilmoituksia tai lupia toimintaan liittyen on tarpeen tehdä ja ketkä ovat toimivaltaisia viranomaisia. Ohjeen liitteessä 4 on esitetty tahoja, joilta toiminnanharjoittaja saa opastusta toimintaa aloittaessaan ja toiminnan aikana.

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia tarpeellisista vakuutuksista toimintaansa liittyen. Lakisääteisiä vakuutuksia ovat esimerkiksi henkilövakuutukset työsuhteessa oleville henkilöille (eläke- ja tapaturmavakuutukset) sekä liikennevakuutus moottorikäyttöiselle ajoneuvolle, josta säädetään tarkemmin liikennevakuutuslaissa (279/1959 ja 460/2016). Sisäkartiingiin tarkoitettu kart ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole liikennevakuutuslain mukainen moottoriajoneuvo, kun sitä käytetään liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu-, harjoitus- tai kokeilu-tarkoituksiin. Liikennevahinkolautakunta on antanut ohjeen eristetyn alueen määritelmästä, liikennevahinkolautakunta soveltamisohje 2/2007, <http://www.liikennevahinkolautakunta.fi/Instructions/578>.

Suosittelavaa on myös vakuuttaa irtain omaisuus ja kiinteät tilat, jos toimintaan sisältyy tällaisia. Lisäksi voi olla tarpeen ottaa erilaisia ryhmävakuutuksia palveluun osallistuville. Suositeltavaa on ennen toiminnan aloittamista ottaa yhteyttä omaan vakuutusyhtiöön ja keskustella tarkemmin oman toimintansa vakuutustarpeesta.

10 Omavalvonnan määräaikaistarkastukset ja käyttötarkkailu

Kartingradalla on syytä olla kirjallinen huoltosuunnitelma määräaikaistarkastusta vaativista kohteista ja tarkastusten ajankohdista (mitä huolletaan ja milloin). Tällaisia kohteita ovat muun muassa kartit, radat, varikkoalueet, henkilönsuojaimet sekä pelastus- ja ensiapuvälineet. Huoltosuunnitelma(t) on suositeltavaa merkitä huoltopäiväkirjaan.

Määräaikaistarkastuksen ajankohta sekä tarkastuksen sisältö vaihtelevat käytettävien tilojen, rakenteiden, laitteiden, välineiden ja muun tarpeiston tyyppin, iän, materiaalien, käyttäjäryhmien (esim. lapset ja nuoret) sekä käyttöasteen mukaan. Kyseiset seikat on huomioitava huoltopäiväkirjaa suunniteltaessa ja tarpeen mukaan huoltopäiväkirjaan on syytä tehdä erilliset huoltosuunnitelmat kullekin kohteelle.

Määräaikaishuoltojen ja -tarkastusten lisäksi kartingradan käyttöä tulee tarkkailla päivittäin. Käyttötarkkailu on jatkuvaa olosuhteiden ja turvallisuustason seurantaa. Täyttääkseen huolellisuusvelvollisuutensa toiminnanharjoittajan on syytä suorittaa käyttötarkkailua päivittäin ainakin ennen asiakkaiden päästämistä tiloihin sekä huippukuormitusten aikana.

Käyttötarkkailusta on suositeltavaa pitää kirjallista käyttöpäiväkirjaa, johon merkitään esimerkiksi päivittäinen rutiinitarkastus, kävijämäärä sekä erityiskäytön ajankohdat (esim. yrityskäynnit ja lasten vuorot). Lisäksi kartien

ja muiden laitteiden toimintahäiriöt on syytä merkitä käyttöpäiväkirjaan tai erilliseen vikaviikkoon. Käyttöpäiväkirjaan on suositeltavaa tehdä merkintä sisäilman laadusta etenkin silloin, jos hiilimonoksidipitoisuuden hälytysraja ylittyy.

11 Kuluttajaturvallisuuslain mukainen valvonta

Kartingradan turvallisuudesta vastaa aina palvelun tarjoaja eli toiminnanharjoittaja.

KuTuL on väistävä ja täydentävä yleislaki. Sitä sovelletaan kaikkiin kuluttajapalveluihin niiltä osin, kun niiden turvallisuusseikoista ei ole säädetty muussa lainsäädännössä. Vaikka tietystä palvelusta olisi säädetty muussa laissa, sen lisäksi voidaan soveltaa KuTuL:a täydentävästi.

Kuluttajaturvallisuusviranomaiset eivät tarkasta kaikkia kuluttajapalveluita, vaan valvonta on riskiperusteista ja pistokokeenomaista. Tarkastuksilla ei välttämättä tarkasteta kaikkia palvelun osia vaan keskitytään erityisesti turvallisuusjohtamisjärjestelmiin ja omavalvonnan toimivuuteen tai jo tiedossa oleviin epäkohtiin.

Kuluttajaturvallisuusviranomaisten suorittama valvonta on toiminnanharjoittajalle maksutonta lukuun ottamatta 34-42 ja 44 §:n nojalla annetun päätöksen noudattamista koskevaa tarkastusta.

Kuluttajapalveluun tehty tarkastus ei poista toiminnanharjoittajan vastuuta palvelun turvallisuudesta miltään osin. Viranomaiset eivät myöskään voi myöntää KuTuL:n nojalla hyväksyntöjä tai lupia.

12 Lakeja, ohjeita ja suosituksia

12.1 Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö

- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)
- Valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011)
- Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004)

12.2 Muita lakeja, asetuksia ja määräyksiä

- Ajoneuvolaki (1090/2002)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki nuorista työntekijöistä (998/1993)
- Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006)
- Liikenne- ja viestintäministeriön asetus autojen ja perävaunujen rakenteesta ja varusteista (1248/2002)

- Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja sen nojalla annetut säädökset ja määräykset
- Pelastuslaki (379/2011) ja pelastustoimiasetus (407/2011)
- Rikoslaki (39/1889)
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015
- Terveysturvallisuuslaki (763/1994) ja -asetus (1280/1994)
- Tieliikennelaki (267/1981) ja -asetus (182/1982)
- Työturvallisuuslaki (738/2002)
- Ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja -asetus (713/2014)

Lait ja asetukset löytyvät esimerkiksi oikeusministeriön ja Editan ylläpitämästä säädöstietopankista verkkosivuilta osoitteesta www.finlex.fi.

12.3 Kartingratoihin liittyvää materiaalia (muutamia esimerkkejä)

- Alkusammutusharjoitusopas. Suomen Palopäälystöliitto ry. 2009.
- Autourheilun sääntökirja. AKK-Motorsport ry. 2014.
- Ensiapuopas. Suomen Punainen Risti. Kustannus Oy Duodecim. 2011.
- Pelastussuunnitelma: opas yrityksille ja muille työyhteisöille. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. 2013.
- Pk-yritysten riskienhallinta: www.pk-rh.fi.
- Rakennuksen rakenteellinen turvallisuus: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Rakentaminen/Rakennuksen_turvallisuus/Rakenteellinen_turvallisuus.
- HTP-arvot 2012. Haitallisiksi tunnetut pitoisuudet. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:5. 2012.
- Asumisterveysohje. Asuntojen ja muiden oleskelutilojen fysikaaliset, kemialliset ja mikrobiologiset tekijät. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2003:1. 2003.

13 Standardit

Standardisoinnilla lisätään tuotteiden sekä palveluiden yhteensopivuutta ja turvallisuutta. Standardeissa esitetään tapoja, joilla voidaan lähtökohtaisesti saavuttaa lainsäädännön mukaiset vaatimukset. Ne on luotu helpottamaan kuluttajien, elinkeinoelämän toimijoiden ja viranomaisten työtä arvioitaessa tuotteiden ja palveluiden vaatimustenmukaisuutta. Vaikka kuluttajapalvelu on jonkin standardin mukainen, valvontaviranomainen voi puuttua asiaan, jos palvelu osoittautuu terveydelle tai omaisuudelle vaaralliseksi.

Standardien asema kuluttajapalveluiden vaatimustenmukaisuutta, erityisesti turvallisuutta, arvioitaessa on määritelty KuTuL 11 §:ssä. Lain mukaan *kulutustavaraa tai kuluttajapalvelua* pidetään lähtökohtaisesti turvallisena *siltä osin kuin se on sellaisten yhdenmukaistettujen standardien mukainen, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä* (KuTuL 11 § 1 mom.).

Muiden niin sanottujen tavallisten standardien viitetietoja ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Niitä voidaan silti lain mukaan käyttää apuna vaarallisuutta arvioitaessa. *Kulutustavaran tai kuluttajapalvelun vaarallisuutta arvioitaessa valvontaviranomaiset kiinnittävät lisäksi huomiota turvallisuuskysymyksiä käsitteleviin kansainvälisiin tai kansallisiin standardeihin* (KuTuL 11 § 2 mom. 1. kohta).

Suomen standardoimisliitto SFS ry ylläpitää Suomen standardikokoelmaa. Standardit, joiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on mainittu SFS:n verkkosivuilla. Standardeja on annettu muun muassa kypäristä ja ilmastoinnista.

Standardeihin voi tutustua standardeihin SFS:n verkkosivuilla osoitteessa www.sfs.fi. Standardeja voi myös ostaa SFS:n asiakaspalvelusta.

Liite 1

Ohje turvallisuusasiakirjan laatimiseksi

1. Toiminnanharjoittaja (esim. yritys)
 - nimi, kotipaikka ja yhteystiedot
 - mitä palveluita turvallisuusasiakirja koskee
2. Turvallisuusasioista vastaava(t) henkilö(t) ja varahenkilö(t)
 - nimet ja yhteystiedot (puhelinnumerot)
 - isommissa yrityksissä työvuoron turvallisuusvastaavat ja heidän tehtävänsä
 - tehtävien määrittely ja johtamisvastuu (esim. yleinen turvallisuuden valvonta, suunnittelu ja ohjeistus, henkilökunnan koulutus, ensiapu- ja pelastusvälineistä ja alkusammutuskalustosta vastaaminen, onnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden raportointi ja seuranta, mahdollisten alihankkijoiden turvallisuusvastaavat)
3. Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset
 - tunnistetaan mitä vaaroja toimintaan liittyy (esim. moottorin sammuminen kesken ajon ja kartien törmäykset) ja missä tilanteissa vaaroja voi esiintyä, millaisia tapaturmia tai onnettomuuksia toiminnassa voi tapahtua ja kuinka todennäköisiä onnettomuudet ovat
4. Toimenpiteet vaaratilanteiden poistamiseksi ja ehkäisemiseksi
 - vaarojen tunnistamisessa esille tulleet seikat, jotka vaativat erityistä huomiota
 - esimerkiksi ratojen jyrkkien mutkakohtien huomioiminen ja suojavaillien rakentaminen
5. Ohjeet erilaisia kohdan 3 mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten
 - keinot ja ohjeet avun hälyttämisestä ja varajärjestelmästä
 - johtamisvastuu, työnjako ja tehtävät onnettomuustilanteessa (esim. kuka hälyttää apua, antaa ensiapua ja ohjeistaa muita paikalla olijoita)
 - toimintajärjestys (esim. avun hälyttäminen ja ensiavun antaminen sekä jatkohoitoon ohjaaminen)
 - luettelo ensiapuvälineistä, pelastusvälineistä ja alkusammutuskalustosta sekä niiden sijainnista
 - evakuointi- ja pelastussuunnitelma
6. Henkilökunnan turvallisuusasioihin liittyvä perehdyttäminen ja kouluttaminen sekä mahdolliset pätevyys- ja koulutusvaatimukset
 - tarvittaessa esimerkiksi valvontahenkilön ammattitaito, ikä, koulutus tai lajiliiton osoittama pätevyys
 - tehtävät onnettomuus- ja hätätilanteissa
 - henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuuskoulutus
 - luettelo suoritetuista koulutuksista ja harjoituksista sekä niihin osallistuneet
7. Palvelussa käytettävät
 - a) Tilat, rakennukset ja rakenteet
 - luettelo tiloista, rakennuksista ja rakenteista (esim. ajoradat, varikot ja yleisölle tarkoitettu alue)
 - kartta tai piirros niiden sijainnista
 - käyttöä koskevat turvallisuusohjeet
 - vastuuhenkilöt ja heidän yhteystiedot
 - rakennus- tai valmistusajankohta
 - tiedot suunnittelijasta tai rakentajasta

- poistumis- ja suojautumismahdollisuudet (esim. hätäuloskäynnit)
- paloturvallisuus (luettelo palokalustosta, esim. palovaroittimet, sammuttimet ja sammutuspeitot sekä niiden sijainti)
- suoritettavat palotarkastukset sekä käsisammuttimien huolto ja tarkastus (merkitään esim. huoltopäiväkirjaan päivämäärän kera)
- sammutus- ja pelastustehtävien järjestely
- radan puhdistusohjelma
- huoltosuunnitelma ja huoltopäiväkirja (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- käyttötarkkailu ja -päiväkirja (käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi)

b) Koneet, laitteet ja välineet (ja muu näihin rinnastettava tarpeisto)

- luettelo koneista, laitteista ja välineistä (esim. kartit, pelastusvälineet, ensiaputarvikkeet ja alkusammutuskalusto)
- kartta tai piirros niiden säilytyspaikasta tai sijainnista
- käyttöä koskevat turvallisuusohjeet
- vastuuhenkilöt ja heidän yhteystiedot
- hankinta-aika tai rakennusajankohta
- tiedot suunnittelijasta tai rakentajasta
- huoltosuunnitelma ja huoltopäiväkirja (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- käyttötarkkailu ja -päiväkirja (käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi)

c) Henkilönsuojaimet ja muut suojarusteet

- luettelo henkilönsuojaimista (esim. kypärät, ajohaalarit, ajokengät, ajokäsineet, huput ja niskatyyny)
- kartta tai piirros niiden säilytyspaikasta
- käyttöä koskevat turvallisuusohjeet
- vastuuhenkilöt ja heidän yhteystiedot
- hankinta-aika
- huoltosuunnitelma ja huoltopäiväkirja (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- käyttötarkkailu ja -päiväkirja (käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi)

8. Radan olosuhde- ja käyttörajoitukset

- millaisissa olosuhteissa ja tilanteissa palvelua ei voida tarjota (esim. sateen liukastama ulkokartingrata)
- miten esimerkiksi muuttuvat sääolosuhteet vaikuttavat palvelun tarjoamiseen
- toimintaolosuhteiden (esim. säätila ja valaistusolosuhteet) muuttuessa

9. Asiakkaat ja asiakasryhmät

- palvelun suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä
- ajajien yhtäaikainen enimmäismäärä tietyissä toiminnoissa tai suorituspaikoilla (esim. varikko)
- mahdolliset terveydentila-, ikä-, kunto-, taito-, kokemus- ym. vaatimukset (esim. ikä- ja pituusrajoitus)
- mahdolliset vaatimukset ja rajoitukset (esim. kypärän käytön pakollisuus ja päihteiden käytön kieltäminen)
- erityisedellytykset lasten ja muiden erityisryhmien osalta

10. Palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden kuin varsinaisten ajajien turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet

- katsojat, sivulliset ja ohikulkijat (esim. katsojille tarkoitettun tilan selkeä rajaaminen)

11. Miten erilaiset onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä

- pienetkin onnettomuudet ja vakavat läheltä piti -tilanteet

- onnettomuuskirjanpidon säännöllinen hyödyntäminen (turvallisuuden jatkuva parantaminen): vastuuhenkilö ja kuinka usein tehdään
- kuvaus onnettomuuskirjanpidon ja -tutinnan järjestämisestä (esim. tieto mahdollisesta tapausilmoituslomakkeesta ja ohjeet sen täyttämiseksi sekä onnettomuuspaikan kuvaaminen onnettomuuden jälkeen)
- onnettomuuden analysointi (esim. mitkä tekijät johtivat onnettomuuden syntymiseen sekä onnettomuuspaikan kunto)
- vastaavien tapausten varalta ennalta ehkäisevien toimenpiteiden miettiminen ja toimeen paneminen sekä vastuuhenkilön nimeäminen ja aikataulun tekeminen toimenpiteiden toteuttamiseksi

12. Menettely KuTuL 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi

- huolehtiminen kuka vastaa ilmoituksen laatimisesta ja toimittamisesta (ilmoitus on tehtävä viivytystäTukesille)
- tapauksesta ilmoittaminen tarvittaessa myös muille viranomaisille (esim. aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle ja poliisille)
- viranomaiselle voidaan myöhemmin toimittaa tarvittavia lisätietoja ja asiakirjoja, kuten onnettomuusraportti sen valmistuttua

13. Miten turvallisuusasiakirjaan ja -suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan henkilökunnan tietoon

- miten turvallisuusasiakirjan tiedot saatetaan henkilöstön ja muiden tahojen tietoon (turvallisuusasiakirjan läpikäynti, päivitykset, koulutukset yms.)
- lista, johon työntekijät päivättyllä allekirjoituksellaan kuittaavat saaneensa perehdytyksen

14. Miten tietojenantoasetuksessa säädetty tiedot annetaan asiakkaille ja muille vaikutuspiirissä oleville

- osallistujien varustautuminen (esim. vaatetus ja vaadittavat henkilönsuojaimet)
- osallistujien opastaminen (mm. kartin käyttöön)
- missä vaiheessa ja miten opastus toteutetaan (esim. antamalla kirjallisesti laaditut ohjeet, videolla, näyttämällä, suullisesti opastamalla, kylteillä, opasteilla, symboleilla tai eri menetelmien yhdistelmänä)
- palveluun liittyvistä riskeistä kertominen
- koneiden, laitteiden ja muiden vastaavien käyttöohjeet
- käyttäytymis- ja toimintaohjeet sekä hätätilanteissa toimiminen
- henkilönsuojainten käyttö
- opastamiseen liittyvät erityistilanteet (mm. pimeys ja sade ulkokartingradoilla sekä kulttuurierot ja kielivaikeudet)
- tarvittavat kieliversiot
- miten turvallisuudesta vastaava henkilö tai henkilöstö on asiakkaan tunnistettavissa (esim. tietty vaatetus)

Turvallisuusasiakirjan tulee olla laajuutensa ja yksityiskohtaisuutensa puolesta tarkoituksenmukaisessa suhteessa kartingradan kokoon ja toiminnan luonteeseen. Turvallisuusasiakirja täytyy olla ajan tasalla ja sitä on päivitettävä tarpeen vaatiessa.

Liite 2

Ohjeita kartingratojen asiakkaille

- Yleisön oleskelu rata- tai varikkoalueella on ehdottomasti kielletty.
- Rata- ja varikkoalueelle pääsee ainoastaan henkilökunnan luvalla.
- Noudata annettuja ajo-ohjeita.
- Päihtyneenä ajaminen on kielletty.
- Jos olet ensimmäistä kertaa ajamassa tai ensimmäistä kertaa vieraalla radalla, älä epäröi kysyä neuvoa esim. kartista, ajotavasta, merkinantojärjestelmistä henkilökunnalta. He ovat siellä Sinua varten.
- Ajaessasi käytä aina sopivan kokoista ajohaalaria, huppua ja kypärää sekä ajokäsineitä. Muista lukita kypärän hihna.
- Varmista, että tiedät lippumerkit ennen radalle menoa. Mikäli et muista, mitä lippumerkki tarkoittaa, aja varikolle kysymään lisäohjeita.
- Älä aloita ajamista huippunopeudella. Tutustu ensin karttiin ja rataan.
- Mikäli huomaat kartissasi jotain vikaa, aja välittömästi varikolle. Viallinen kart on turvallisuusriski sekä Sinulle että muille radalla ajaville.
- Älä häiritse muiden radalla olevien ajamista. Kiilaaminen, törmäileminen yms. on kielletty.
- Jos huomaat jonkun edellä ajavista karteista pyörähtäneen radalla tai huomaat radalla muuta normaalista poikkeavaa, nosta toinen kätesi ylös merkiksi takana tuleville siitä, että radalla on jotain tavallisesta poikkeavaa.
- Jos pyörähdät itse radalla, jäät kiinni rengasvalliin tai kartiisi tulee tekninen vika, nosta toinen kätesi ylös merkiksi takana tuleville sekä henkilökunnalle siitä, että tarvitset apua. Älä nouse kartista. Pidä jalat ja kädet kartin sisäpuolella ollessasi rata-alueella.
- Mikäli haluat välillä ajaa hitaita kierroksia, siirry pois ajolinjalta ja anna kädelläsi merkki takana tuleville siitä, miltä puolelta haluat heidän ohittavan Sinut. Samalla tavalla voit toimia, jos takana tuleva ajaa huomattavasti Sinua nopeammin.
- Varikolle tullessasi älä poistu kartista ennen kuin moottorit on sammutettu.

Liite 3

Lippumerkit

Keltainen lippu tai keltainen vilkkuvalo:

Vaara radalla, hidasta vauhtia, valmistaudu pysähtymään, ohittaminen kielletty.

Punainen lippu:

Välitön ja ehdoton ajon lopettaminen ja matalalla nopeudella siirtyminen varikolle huomioiden mahdollinen onnettomuuspaikka (kilpailun keskeyttämisen syynä ovat turvallisuusseikat, esim. on tapahtunut onnettomuus).

Mustasta ja valkoisesta kolmiosta muodostuva lippu:

Viimeinen varoitus ajajalle (esim. vääränlaisesta ajotyylistä) ennen ajosuorituksen hylkäämistä.

Musta lippu:

Ajosuoritus hylätty. Aja kierros ja palaa varikolle.

Sininen lippu:

Anna takaa tulevalle nopeammalle kartille ohitustila.

Mustavalkoinen ruutulippu:

Kilpailu on päättynyt. Aja yksi rauhallinen kierros ja palaa varikolle.

Lippumerkit perustuvat AKK – Motorsport ry:n kansallisiin ja Kansainvälisen Autoliiton FIA:n kansainvälisiin kartingsääntöihin.

Liite 4

Yhteystahoja

Seuraavaan listaan on kerätty viranomais- ja muita tahoja, joilta saa opastusta ja hyviä neuvoja kartingtoimintaa aloitettaessa ja toiminnan aikana. Heiltä saa tietoa olemassa olevista määräyksistä ja vinkkejä turvallisuuden parantamiseksi. Lista on ohjeellinen eikä mahdollisesti sisällä kaikkia tahoja.

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ELY
- Finanssialan keskusliitto, FK
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto, KKV
- Kunnan elinkeinoasiamies (yrityksen perustamiseen liittyvät asiat)
- Kunnan rakennusvalvontaviranomainen (rakennuksen rakentaminen, korjaaminen ja käyttötarkoituksen muuttaminen)
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (ympäristöluvut)
- Paikallinen pelastuslaitos (palotarkastus)
- Paikallinen poliisilaitos (yleinen turvallisuus ja järjestys)
- Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry, SPEK (pelastussuunnitelman laadintaohjeita, julkaisuja ja tarjottavia kursseja)
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Vakuutusyhtiöt (vakuutukset, turvapalvelut, suojeleuohjeet ja oppaat)

Liite 5

Esimerkki tapausilmoituslomakkeesta

Täytä lomake mahdollisimman pian tapahtuman (onnettomuuden tai läheltä piti -tilanteen) jälkeen. Palauta lomake täytettynä yrityksessänne sovitulle yhdyshenkilölle. Jatka lomaketta tarvittaessa kääntöpuolelle.

Onnettomuuden tai läheltä piti -tilanteen tapahtumapaikka	Päivämäärä ja kellonaika
Loukkaantuneen henkilön tiedot:	
Nimi	Henkilötunnus
Osoite	Puhelinnumero
Sähköpostiosoite	
Tiedot tapahtumasta:	
Minkälaisessa toiminnassa tilanne tapahtui?	
Tapahtuman kuvaus (yksityiskohtainen kuvaus, miten onnettomuus tai läheltä piti -tilanne tapahtui?)	
Tapahtuman seuraukset (esim. vamman laatu, loukkaantuneiden määrä)	
Tapahtumapaikan kunto tapahtuman aikana	
Tapahtuman syyt	
Miten tapaturma voitaisiin vastaisuudessa välttää/Toimenpide-ehdotuksia?	
Lisätietoja	
Tapahtumasta on otettu yhteyttä:	

☐ Poliisi	☐ Vakuutusyhtiö
☐ Pelastuslaitos	☐ Tukes
☐ Turvallisuusvastaava	☐ Muu taho (mikä?)
☐ Työsuojeluviranomainen	
Päivämäärä, allekirjoitus, nimen selvennys ja puhelinnumero	